

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN ES VIDKÉN
 Egy évre ... 48 kor
 fél évre ... 24 kor.
 egy negyed évre 12 kor.
 egy hónapra ... 4 kor.

Nyitási közlemények
 megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 387.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.

16zsef főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1918.

Főszerkesztő
 Stauber József.

Péntek, augusztus 2.

Elég a szavakból.

A román kérdést, valamint a magyarországi nemzetiségi kérdést általában, röpiratokkal elintézni nem lehet. Mangra Vazul nagyszabani érsek zöldfedelű füzeté is, melyet már ismertetett az *Aradi Közlöny*, minden jóakaratára dacára, kárba vesztett fáradság.

Ha a tudós metropolita felsorol a történelemből egy csomó esetet, amikor havasalföldi vajdák erdélyi fejedelmekkel barátkoztak és őket támogatták, más történetirő egy csomó olyan adattal állhat elő, amikor oláh vajdák becsapták, elárulták, kifosztották a magyar vezéreket.

Az egyetlen szempont, amiből a magyarországi román, illetőleg nemzeti kérdés megítélhető: a magyar nemzeti állam jövőjének biztosítása.

Ebből a szempontból egyedül azt a döntéshetetlen igazságot vallhatjuk, hogy a területi közösség maga nem hazafiság; a magyar állam földjén lakó millióknak föl kell oltadniuk a magyar államisághoz való rajongó hűségben és odaadásban is.

Amint a hazai román fajt, melyet egyediben, anyagában, erejében, szellemében, lelkületében értékes népnek ismerünk el, arccal és szívvel a magyar nap felé látjuk fordulni s látható lesz benne az öntudatos akarat is, hogy ebben az irányban megmaradjon, megszűnik a román kérdés.

De a hazai románság dacos passzivitása a háboru előtt, mely nyelvünk, kulturánk, történetünk, társadalmunk, gyászunk és dicsőségünk elé nehéz sorompót állított s fagyos nyugalommal nézte és türe, mint helyeznek robbanó aknákat a magyar állam szent épülete alá, hogy romjai felett Románia építsen ragyogó palotát magának s nevének, emlékének, históriánk gyűlölködő népek alacsony ajkáról szálljon szét a világba, komoly tanulsággal szolgál.

A román nép lelkét kell egészen más irányban nevelni. Mangra is, a többiek is, akiknek van hozzá kapcsolatuk, szóljanak hűveikhez a magyar nyelv szükségéről és szépségéről, a magyar faj iránt tartozó bizalomról és barátságáról, a magyar nemzeti állam történeti valóságáról, a magyar haza boldog és büszke imádatáról. A rosszakarat és rágalom sötét fátyolát rángassák le elámitott, hazug illúziókkal elbódított népük előtt, hadd lássa tisztán, szabadon, öntudatosan helyét és hivatását a hazában.

Mi magyarok, buzdító irás nélkül is szeretettel öleljük keblünkre a román testvért; de szavaknak hinni, ha még oly virágosak s még oly kellemesen hangzóak is, többé nem akarunk. A valódi magyar hazafiság szellemét, példáját, hatását akarjuk látni az egész vonalon!

„Hindenburg egy rendkívüli terv végrehajtására készül.”

(Új fordulatot vár az entente a németektől.)

Berlin, augusztus 1. (Hivatalos.) A nagyfőhadiszállás jelenti: *Nyugati harcér:* Rupprecht trónörökös hadserege: Ypern és Bailluet között kora reggel átmenetileg élénk tűzharcok, napközben mérsékelt tűzérési tevékenység, este a front számos helyén felderítő harcokkal kapcsolatban feléledt. A német trónörökös hadserege: Fere en Tardenoisra keletre a franciák délután ismételten heves részletes támadásokat indítottak. Ellenlökésekkel visszavetették az ellenséget kiindulási vonalaiba.

A harci front többi részén változó erejű tűzérési harc és kisebb előtéri harcok. Porttől északra az ellenség erős tűzérési előkészítés után megkísérelte a július 30-án elhódított számos pont visszaszerzését. Veszteségeivel visszavertük. Saját csapataink sikeres előtörést végeztek. Fichtolberg felé és az Argonneokban.

Albert herceg hadserege: Gyalogsági harcok a Mosel mellett és a Sarow-erdőben, melyek során foglyokat ejtettünk. Az ellenség tegnap fronton légi harcban é salulról való lövéssel 23 repülőgépet veszített. Egy angol repülőgépet, mely hat nagy harci repülőgépből állott és Scarbrücken ellen szándékozott támadást intézni, a fronton és a mögöttes országban levő vadászipülőink, mielőtt még bombákat dobhatott volna, megsemmisítették. Egy másik ezt követő rajból egy további nagy harci repülőgépet löttünk le. *Luden dorff.* (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Genfből jelentik: Svájci katonai körök különböző előjelekből eltérő információk alapján arra következtetnek, hogy a német hadvezetőség a katonai helyzetben való gyors hozzáilleszkedés folytán eddigi tervét megváltoztatta az új, hatóságos rendszabályoknak egész tömegét léptette életbe. Foch szempontjából minden attól függ, hogy képes lesz-e előrelátni, milyen természetűek lesznek ezek a rendszabályok. Tagadhatatlan, hogy az entente seregeknél bizonyos fáradtság észlelhető, ami annál érthetőbb, mert hiszen Foch nem kiméli az emberanyagot. Az amerikai csapatok szállításban fennakadás állott be, mert a megnőtt tengeralattjáró veszedelem a csapatok szállítást akadályozza. Ezek a németek szempontjából kedvező tények. A német offenzíva ott fog megindulni, ahol az entente legkevésbé várja. Eddig semmi más nem történt, minthogy a nyugati nagy csata előestéje véget ért, most kezdődik az első felvonás, amely esetleg az utolsó lesz. Nem lehet tagadni, hogy a szövetségeseknél nagy az idegesség, hogy viszont Hindenburg nyugodt és hallgatag, ami azt jelenti, hogy valami rendkívüli terv végrehajtására készül.

Genfből jelentik: A Havas-ügnökség utolsó jelentése szerint Reims és Soisson között a harc új fordulatot vett. Hétfő reggel óta német részről nagyon heves ellenlökés vált érezhetővé. A németek ellentámadásba mentek át.

Genfből jelentik: A Temps így látja a harc-téri helyzetet: A német hávédek erős ellenállást fejtenek ki csapatainkkal szemben, amelyek három oldalról nyomulnak előre a Nesle és a Marne közötti kiszögellés elén. Ellenállásunk a leg-erősebb Soisson felé nyugatra és délre. Soisson az a pillér, amelyre a németek legközelebbi védelmi vonala támaszkodik.

Zürichből jelentik: Repington ezredes a Morning Post szakértője azt írja: Még mindig bizonytalan, hogy a nagy amerikai hadsereg 1919-re, vagy 1920-ra lesz-e felszerelve, de az kétségtelen, hogy ez a hadsereg az entente legutolsó tartaléka.

Rotterdamból jelentik: A Reuter-ügnökségnek a főhadiszállásra küldött tudósítója jelenti: A németek az egész fronton elterülő sűrű erdőségeknek köszönhetik, hogy visszavonulásuk meglassabodott. Az entente csapatok előrehaladását géppuskák ezrei segítették. A németek vesztesége municióban rendkívül csekély, a legtöbb ágyújukat sikerült megmenteniük. Ha elérjük a németek előkészített állásait, kétségtelenül igen nagy erőben fogjuk őket találni.

Landsdowne békelevele.

— Balfour nem tud békekisérletéről. —

Rotterdamból jelentik: Londonból jelentik: Landsdowne lord a háboru kitörésének ötödik évfordulója alkalmából levelet intézett barátaihoz és párthíveikhez, a melyben a következőket mondja:

A mennyire én meg tudom ítélni a helyzetet, az ellenséges országokban igen nagy a béke vágya és meg vagyok győződve, hogy ott szeretnék, ha mi közelebről megjelenünk azokat a feltételeket, a melyek mellett hajlandók vagyunk nem békét kötni, hanem tárgyalásokba bocsátkozni, a melyek békére vezethetnek.

Nyilván vannak olyan kardinális pontok, a melyeket mindkét részről tárgyalásra alkalmasoknak tartanak. Jogunk van kérdezni, hogyan áll ezeknek a dolgok? Említésre méltó dolog, hogy Lloyd George július 1-én mondott beszéde előtt néhány nappal kanadai újságíróknak a következőket mondotta: „Mindezeket a kérdéseket újból meg fogjuk vizsgálni az azóta bekövetkezett események megvilágításában.” Wilsonnak július 4-iki beszédét igen fontosnak tartom, de ez a beszéd nem a békefeltételek felsorolása volt. Ugy barátaink, mint ellenségeink bizonyára ismét követelni fogják tőlünk, hogy közöljük nyíltan a feltételeket, a melyek mellett hajlandók vagyunk tárgyalni.

Landsdowne nem tud határozott feleletet adni arra a kérdésre, elérkezett-e már az az időpont, a mikor remélni lehet, hogy a legfontosabb pontok tekintetében megegyezés jön létre. Sok jel arra mutat azonban, hogy a legközelebbi jövőben eljön ez az időpont.

Rotterdamból jelentik: Londonból jelentik: Az alsóházban Smith kérdést intézett a kormányhoz, vajjon kapott-e a kormány kevéssel ezelőtt az ellenségtől ajánlatot, hogy béketárgyalásokba bocsátkozzék. Balfour így válaszolt: Az ellenséges kormányok egyike sem fordult hozzánk ilyen javaslattal.

Rossz a katonasors.

(A képviselőház ülése.)

Szász Károly elnök féltizenegy után megnyitja az ülést. Bemutatja a főrendiház elnökének átiratát, a mely szerint a választójogi javaslatot a főrendek módosítás nélkül elfogadták.

Napirenden van

a katonai ellátásról

szóló törvényjavaslat. Az első szónok

Szilágyi Lajos: A javaslat közvetlen kihatásaiban a haderő minden katonáját közvetve pedig a fegyverben álló nemzet minden tagját egyaránt érinti. Általánosságban a javaslat humánus, modern és méltányos alapelveken épül fel.

Mint minden ujjonnan fölmerült katonai kérdésnél, úgy itt is kérdőjel gyanánt áll a bizonytalanság, hogy mi lesz a haderő jövődjének szervezetével. Most szükségesebb, mint valaha, hogy a vezérlet vezénylet és belső szervezeti kérdéseiben tervezett reformokról királyi kézirat adassék ki és a mi a háboruban megvalósítható, valósíttassék meg.

Hogy a rokkantak, hadiözvegyek és hadiárvaik illetékei közös költségek, az minden magyar ember előtt kétségtelen. A javaslat eredeti szövegében ez a kérdés a későbbi szabályozástól tételtett volna függővé. Ez a körülmény bizonyítja, hogy Ausztria vitássá tette a kérdést. Vitássá tette főleg azon okból, mert megrettent a magyar rokkantak, hadiözvegyek és hadiárvaik költségeinek kvóta szerinti rászó hányadától. Csak természetes, hogy az eredeti javaslatot a bizottság egyhangulag leszavazta.

Az ellátási illetmények tételei a pénz mai csekély vásárlóereje folytán tárgyilagosan meg nem bírálhatók, de minden esetre óriási haladást jelentenek. Zavaró jelenség, hogy a katonatisztek és hivatásos altisztek fizetésének rendezése nem előzte meg a törvény tárgyalását. A *tiszti és altiszti fizetés szegényletes alacsony*. A hadifogságban sanyalódó tisztnejenek is szomorú a helyzete. Az itthon alkalmazott tiszt fizetésükre mindig ráfizetnek. Ha egy népfelkelő hadnagy felvett fizetéséből gifizeti a lakást, múlt hónapi tiszt étkezési élelmezését, akkor a többi kiadásokra csupán 15 koronája marad.

A póttesteknél létesített ruhakészítőüzemek nem felelnek meg hivatásuknak, mert polgári erővel dolgoztatnak és mert a varratáshoz szükséges hozzávalókat a tisztikar nem tudja megszerezni. A központi ruhatárból alig kapnak a tiszték valamit, egyrészt mert igényjogosultságukat a miniszter szűkre szabta, másrészt, mert a ruhatár nem rendelkezik kellő készletekkel.

Egy nős közhonvéd ma Budapesten zsold és étkezési pénz, lakbérjárulék és hadisegély fejében összesen havi 371 koronát kap, egy nős népfelkelő hadnagy pedig 495 koronát. Sürögősen fel kell emelni a katonai fizetéseket, hogy érvényesüljön az ellátási törvény áldásos hatása, amíg pedig ez nem lehetséges, nincs más megoldás, mint az élelmet, lakást és ruhát természetben adni. *A hátseregben hamar nyugdíjazták azt a tisztet, akiről kiderül, hogy nem gutgesimnt.*

Szurmay báró honvédelmi miniszter: Ugyan! Ugyan!

Szilágyi Lajos: Tudnék felelni a honvédelmi miniszter urnak, ha feloldana a hivatalos titoktartás kötelezettsége alól. Tudnék konkrét eseteket mondani. A rangosztályba nem sorozott napidijások és önként továbbszolgáló altisztek havi zsoldját is fel kell emelni.

A törvényjavaslat negyedik része sok üdvös intézkedést tartalmaz. Az özvegyek és árvaik ellátási illetményének minimuma is örvedetes haladást jelent, csak a keresetképtelen és vagyontalan egyszerű parasztasszony özvegyi nyugdíja kevés. A hadijótékonyt központi ellenőrzés alá kell vonni, hogy szét ne forgácsolódjék.

A Bécsben kezelt Krobotin-alapot, valamint a Károly császári és királyi alapot, mivel azokat tulnyomóan osztrák tiszték adminisztrálják, teljesen fel kell oszlatni és a Magyarországra eső részt a magyar véráldozat arányában ki kell nekünk szolgáltatni. A császári és királyi hadügyminiszterium hadsegélyző hivatala osztrák jótékonytási célokra, például az osztrák flottaegyesület javára is gyűjt. Fel kellene oszlatni ezt a hivatalt is.

Állandó ellenőrzés tárgya kell hogy legyen az Isonzo-alap, az osztrák katonai özvegyek és árvaik alapja, nemkülönbön a Zita császárné sorsjegy kezelőségének működése. A rokkant tiszték helyzetéről szól. Ezt a kérdést sem a mostani, sem az előző kormány nem kezelte helyesen, mert azokat lehetőség szerint a haderő kötelékében kell elhelyezni. Körülbelül, hatezer rokkant tisztet maga a hadvezetőség is alkalmazhat.

A Hadigondozó Hivatal a hadiözvegyek és hadiárvaik segélyezésére pályázatot hirdetett, azonban a határidőt oly rövid időben szabta meg, és olyan mellékleteket követel, hogy egy tapasztalatlan hadiözvegy, vagy hadiárva nem képes megszerezni. Érdekes ujtás a javaslatban az, hogy a rokkant katonák gazdasági önállóságának előmozdítása céljából az ellátási illetményekre tíz évi előleget ad. A közkatonák nagyszerű teljesítményét megfelelően jutalmazza a javaslat és a nyolcvannégy millió költségből hetvennégy milliót a legénységi rokkantak, valamint özvegyek és árvaik számára utal ki.

A törvény végrehajtásánál egyszerű és gyorsított eljárást, jó magyaros nyelvezetű, könnyen érthető utasítást és érző szívi hatósági közegeket kérünk. A javaslatot elfogadják.

Horváth Mihály: A javaslat sok igazságtalanságot van hivatva pótolni. Sajnálja, hogy oly sokáig késett, de sokkal nagyobb örömmel fogadta volna, ha a javaslat az önálló magyar hadsereget hozta volna. Ez idő szerint azonban a javaslat megieiel a közvéleményeknek. Ha hibái vannak, azok később fognak mutatkozni, de akkor rendeletekkel orvosolhatók. Sokalja az aktív katonatiszteknel a negyven éves szolgálati időt, elegendőnek tartja a harminc évet is.

Serényi Béla földmívelésügyi miniszter bejelentette, hogy az élelmiszerhamisítási törvény alapján a földmívelésügyi miniszter rendeletet bocsátott ki, amelynek alapján azokat, akik élelmicikkeket hamisítanak, súlyosan megbüntetik.

Pirkner János örömmel üdvözli a honvédelmi minisztert, aki a becsületes adós szerepét töltötte be. Behatóan foglalkozik a katonai egészségügyi szolgálattal és utal arra, hogy a véderőtörvény arra vonatkozó szakaszai nem számolhattak a tömeggyilkosságra a mostani háboruban alkalmazásba vett elvi eszközzel. Ennek tudható be az, hogy a háboru elején a sebesültek és rokkantak gyógyítása terén nehézségek támadtak. Helyteleníti, hogy a magyar Vörös Kereszt Egylet a közös hadügyminiszterium alá van helyezve. A németeknek igen gazdag egészségügyi hálózatuk van. Németországban az entente kiéheztetési politikájával szemben szilárd az a meggyőződés, hogy ezt a háborut mi fogjuk megnyerni, hogy a lelki, szellemi és egészségi energia vezet a végső

diadalhoz. Ezért nagyobb gondot kellene fordítani nálunk is az egészségi szolgálatra. A férfiakra is ki kellene terjeszteni az önkéntes betegápolás intézményét. A Vörös Kereszt megbízottjaival a miniszterium nem bínt el méltányosan. A javaslatot elfogadják.

Szűcsövszky alelnök bejelenti, hogy Windischgraetz közlekedési miniszter holnap fel Tisza István gróf interpellációjára a falusi lakosság ellátása ügyében.

A képviselőház holnapi ülése 10 órakor kezdődik, a közlekedési miniszter válaszára fél kettőkor kerül sor.

Az elnök az ülést két órakor bezárja.

Lo Monaco cukra nem gyógyít.

(Egy magyar orvos kísérletei.)

Röviddel ezelőtt röpiült világgá a hozzánk is eljutott hír, hogy egy olasz orvostanárnak — Lo Monaconak — sikerült a tüdővész biztos gyógy módját felfedezni cukoroldat-injekciókkal. Ez a hír rengeteg ember szívében ébresztett új reményeket, mert ismert dolog, hogy alig van család, amelyek egyik-másik tagja ne szenvedne ebben a pusztító kórban.

Minden évnek meg van a maga tüdővész gyógyító szenzációja, amelyet komoly orvosi körök rendszeren kétkedve fogadtak, mert az volt a benyomásuk, hogy tisztán a hívő közönség kizsebelésére hozták őket forgalomba. Számos ilyen szenzációs találmány botrányba fullt, így legutóbb a Friedmann-féle teknősbékaszérum is, amelynek felfedezőjét Amerikában diadalkapuval fogadták és miután néhány millió dollárt szerzett, a csalódott közönség elől csak nagynehezen tudott megmenekülni.

A magyar orvosi kar a felmerült szenzációt nyugodtan fogadta. A legkitünőbb tüdőgyógyászok addig nem nyilatkoztak, amíg a gyógy mód leírása komoly orvosi szaklapokba meg nem érkezett.

Most arról értesülünk, hogy az Erzsébet királyné szanatorium férfinosztályának vezető-orvosa, **Országó Oszkár dr.** kísérleteket végzett a Lo Monaco gyógy móddal.

Fővárosi munkatársunk felkereste Országó Oszkárt és tőle a következő felvilágosítást kapta:

— A Lo Monaco-féle gyógy mód hírének megjelenése után levelet irtam egy híres svájci orvostanárnak, **Turbán** titkos tanácsosnak Davosba és kikértem véleményét az új gyógy módról. A magam részéről teljes spekszis sel fogadtam a lapok híret, de mint tüdőgyógyászattal foglalkozó orvos, mégis megkíséréltem, hogy vitatása esetén ne csak elméletileg, hanem gyakorlati tapasztalatok alapján is hozzászólhassak a kérdéshez. Turbán orvostanár azt válaszolta, hogy az ő kísérletei sikertelenek voltak, felhívott azonban, próbáljam meg én is talán több eredményt tudok elérni, mint ő. Kísérleteimben nemcsak a tudományos cél vezetett, hanem az is, hogy a számtalan hozzám forduló türelmetlen érdeklődőnek kielégítsem a kíváncsiságát, illetve megóvjam attól, hogy lelkiismeretlenül kihasználják őket. Több betegnek adtam Lo Monaco-féle cukoroldat injekciót, de egyiknek állapotában sem mutatkozott a legcsekélyebb javulás sem. Így ezt a gyógy szer is a sok szenzációs találmány mellé örök nyugalomra helyezhetjük.

Nagy pénzáresés az egész világon.

(Az összes valuták súlyos megromlása.)

A pénz értéke hihetetlenül alacsony. De nemcsak nálunk, hanem Ausztriába és a külföldön is. A külföldi devizák például a mi értékeinkhez viszonyítva oly drágák, hogy azok minden képzeletet felülmúltak. A romlás rohamos és mint Bécsből jelentik, ma olyan kurzusokat jegyeztek, amelyeket álmodni sem mertek.

Mig például Bécsben 1918 elején száz márkának az ára 155 korona volt, ma 162 korona, viszont Berlinben az év elején száz koronáért adtak 64 márkát, ma csak 61-et.

Zürichben száz márkáért adtak januárban 89 frankot, ma csak 66-ot, száz koronáért 66 koronát, ma 38-at, a londoni font sterling értéke volt az év elején Svájcban 22 frank, ma pedig 18, a newyorki dollár értéke 4 frank 50 centimről fél év alatt 3 frank 95 centimre esett.

A háboruban álló országok váltóinak árfo-lyama a semleges országokban jelentékenyen rosszabbodott. Természetes, hogy a blokádnak és az ekszport megnehezítésének, valamint a külföldi pénzforgalom akadályainak a hatását a központi hatalmak jobban érzik, mint az entente. A háboru a legnagyobb pusztítást a deviza piacon okozta és minden háboruba keveredett állam valutája egyaránt pusztult. Egy ország pénzének sincs ma olyan értéke, mint régen, készpénzfizetést a valóságban sehol sem teljesítenek és a háboru után még sok esztendőig eltart, míg a régi állapot visszatér. A valuta romlás határát a következő példák világítják meg legjobban:

Bécsben ma:	
A berlini száz márkára	162 kor. 20 fill.
a paritás (békeár)	117 kor. 44 fill.
a diszasszio (drágulás)	44 kor. 76 fill.
azaz	38.2 százalék.
A svájci száz frankos ára	
a paritás	245 kor. 50 fill.
a diszasszio	95 kor. 23 fill.
azaz	150 kor. 27 fill.
	157 százalék.
Hollandi száz forintos ára	
a paritás	504 kor. 40 fill.
a diszasszio	198 kor. 38 fill.
azaz	306 kor. 02 fill.
	154 százalék.
Berlinben ma:	

Száz svájci frank ára	
a paritás	151 márka
a diszasszio	81 márka
azaz	70 márka
	86 százalék.
Száz holland forint ára	
a paritás	310 márka
a diszasszio	168 márka
azaz	141 márka
	84 százalék.
A Svájcban ma:	
A berlini száz márkás ára	
a paritás	66 frank
a diszasszio	173 frank
azaz	57 frank
	87 százalék.
Osztrák száz koronás ára	
a paritás	38 frank
a diszasszio	105 frank
azaz	66 frank
	172 százalék.
Az angol font ára	
a paritás	18 frank 81 centim
a diszasszio	25 frank 22 centim
azaz	6 frank 41 centim
	34 százalék.
A francia száz frankos ára	
a paritás	69 frank
a diszasszio	100 frank
azaz	31 frank
	31 százalék.
Az orosz száz lirás ára	
a paritás	44 frank
a diszasszio	100 frank
azaz	50 frank
	127 százalék.
Az amerikai dollár ára	
a paritás	3 frank 95 centim
a diszasszio	5 frank 18 centim
azaz	1 frank 23 centim
	31 százalék.

Különböző oka van annak, hogy a központi hatalmak valutája újlag ismét megromlott. Azt már említettük, hogy a sztrajki blokád a háboru elhúzódásával fokozottan érzik. Az utóbbi hónapokban, amikor az élelmiszeri kérdés rendkívül súlyossá vált, ugylátszik nagymennyiségű élelmiszert vásároltak és ezek árát csak nagy áldozatokkal tudták megfizetni. A kivitel természetesen még jobban csökkent és a külföldről alig jött be pénz. Az is érthetővé vált, hogy Németország és a monarchia az elfoglalt területeken, különösen Ukrainában és Lengyelországban nagymennyiségben hoztak

forgalomba koronát és márkát fizetési eszköz gyanánt. Ezek a bankjegyek nem maradtak forgalomban az említett országokban, hanem amennyiben nem kerültek vissza Németországba, vagy a monarchiába, semleges országokba jutottak és ott erős nyomást gyakoroltak a valuta árakra és érzékenyen rontották az osztrák-magyar és német fizetési eszközök értékét. A valuta-spekuláció is erősen dolgozik, mert az eddigi áresések felbátorították és reményt ébresztettek nagy nyereségre. Az entente a semleges piacokon teljes gőzerővel spekulált a központiak valutája ellen, a legkalandosabb hírekkel operál, üres vásárlásokat eszközöltet, amelyeket természetesen senki sem perferuál. A harctéri helyzet is befolyást gyakorol, mert nincs kilátás arra, hogy gyors békekötéssel rendet lehetne teremteni a valuta piacon. Csak a béke szüntetheti meg lassankint a diszassziót és teheti lehetővé a pénzáruk normális alakulását.

Megegyezés a villanygyárral.

(Az egységáruk mérsékelt emelése.)

A város műszaki bizottsága, amely Lócs Rezső helyettes polgármester elnökségével zárt ülést tartott, megállapodást létesített a villanygyárral, amely a tanács döntése után visszavonja a pert, amelyet az áramárak emelése céljából indított. Felesleges munka azon töprengeni, hogy ki lett volna a perveszttes. Amnyi bizonyos, hogy a megegyezés a legokosabb dolog, ami azt bizonyítja, hogy mindkét fél elismeri azt az elvet, hogy a háborus terhekből reá eső részt viselni akarja, de nem kívánja a köztük fennálló szerződés előnyeit egyedül élvezni és a súlyos következményeit a másikra háritani.

A műszaki bizottság, meghallgatva kiküldött szakértőinek jelentését, amely a villanytelep könyveinek átvizsgálása után készült, azt javasolja, hogy a következő megállapodásokat fogadja el a közgyűlés:

a) az aradi villamosági r. t. az 1917. évre vonatkozólag érvényesített összes követeléseit elejti,

b) a magánfogyasztók részére ezidőszent érvényben levő hektovattóránkénti 7 filléres világitási egységárát 1918 január 1-től kezdődő joghatállyal 1918 június 30-ig terjedő időre utólag 10 fillérré emeli, július 1-től pedig 11 fillérben állapítja meg. Ennek megfelelően feljogosítja

A kulturpalota élén.

(Aktuális párbeszéd.)

Személyek:

Krispindli Mór, zenetanár, Pasztelli Ignác, festőművész, Atlasz Jakab, könyvkereskedő, Antiquár Izidor, régiségkereskedő, Keringő Pál, okleveles táncmester, Spriccer Tóbiás, vendéglős és szállodás, Kukucska János, toronyőr.

Krispindli: Igen, ugy van. Pályázom a kulturpalota igazgatói állására. Elvégre nekem is kell már valamit tennem az aradi kulturáért. Hogy mi lesz a programom? Nagyon egyszerű. A zene művelésének intenzívebbé tétele a fő. Ha én leszek a kulturpalota igazgatója, ugy egy eszmé probléma egyszerre megoldást nyer. Tudvalevőleg a kulturpalotában van a Városiasítandó zenede. Ott is örökké igazgatót keresnek. Nos, ha én kulturigazgató leszek, mért ne lehetnék a Városi Zenede igazgatója is? Minden tanítványom belép a Városi Zenedébe, tehát a Városi Zenede felvirul. Eddigi zenetanfolyamom helyiségei s a lakásom is felszabadul, mert én a kulturpalotában kapok lakást. Így tehát a lakásinségem is segítve lesz, mert jelenleg ugy sem lehet Aradon lakást kapni. Azonkívül a kulturpalota rentábilis lesz. Mert mindennap rendezek benne hangversenyt. Hétfőn koncertet adnak majd a 6 éven aluli fiúk és kedden a lányok. Szerdán kamarazeneesték lesznek: 8, 16, 32 és 64 kezű zongoradarabokon kívül lesznek cimbalom-duók,

triók, quartettek, quintettek, sextettek, septettek és oktettek. Csütörtökön fuvós, pénteken énekes, szombaton zenekari és vasárnap mostohangverseny lesz az összes növendékek fellépésével. Mindez jótékony célra fog menni. A tiszta bevételből felállítjuk a kulturpalota új orgonáját, eltüntetjük a deficitet, a nagyszámban szükséges hangszerek számára hangszergyárat létesítünk az Óvártéren, hangszermuzeumot csinálunk, a könyvtár felesleges könyveit kidobom, helyette rendezek he egy hangjegytárat a la Bayreuth súlyezett zenekarral és dallamos hanglépcsőkkel, a souterrainbe helyezem el a gyakorlótermeket és a nagy francia király mintájára azt akarom elérni, hogy minden aradi polgár fazekában ott fójjon vasárnap egy csodagyerek. Mi fogjuk ellátni az egész országot, az egész világot zenei csodagyermekkel. S az amerikai impressziók számára, kik idejönnek művészeket szerződtetni, egy nagy yhotelt építünk a Béla-tér beépítellen felében. Szóval a jövő zenéjét én fogom megvalósítani Aradon. Egyelőre ennyi programnak, azt hiszem, elég.

Pasztelli: Szép, szép, azonban talán sok is lesz már a zenéből. Pedig az van Aradon ugy is elég. Van itt már ugyis 6 zenede. Koncertet rendeznek a filharmonikusok, a nőegylet, a 33-asok, a rendőrség, a Gyermekotthon, stb. stb. De ott van a képzőművészet. Az az igazi mostohagyermek Aradnak. Ki tud Aradon festeni? Ki vesz Aradon képet és szobrot? Volt egy pár jó kép az aradi kulturpalotában, azokból is a jobbakat szakértelem híjján a lomtárba tétette a volt igaz-

gató. Ha igazi kulturát akarnak csinálni, csak képzőművész lehet az igazgató. Azért pályázom én is. Ha megválasztanak, minden meglévő és ezután festendő képet féláron átengedem a kulturpalotának. A nagyteremben állandó tárlatokat rendezek. A kisteremben vándorműkiállítások lesznek. Megfestetjük Aradváros és a megye összes festői tájait. A többi helyiségekbe helyezem el a nagyszabású kifejlesztendő festő és szobrászati mesteriskolákat, mely megmarad az én igazgatásom alatt. A nagy vászonszükségletéről az aradi textilgyár gondoskodnék, mely bevásztja a kulturigazgatót az igazgatóságba, a festékek és pemzlik előállítására végett egy új gyárat alapítunk. Ez kell ide, nem hangszergyár. S a tárlatok látogatói között kisorsolunk képeket, szobrokat, valamint cukrot, lisztet és zsírt. Végül megfestetjük a kulturpalotában létesítendő aradi Pantheon számára városi és megyei életünk összes kiválóságainak a múltból s a jelenből a portréját. Így lesz a palota igazán az aradi kulturna palotája.

Atlasz: Az urak mind egyoldalúak: Megfelel keznek a legfontosabból: a könyvről. A könyv a kulturna alfaia és omegája. Zene és kép, jó ha van, de luxus. Itt azonban kulturna és könyv kell. Egy jó könyv elvonja a fiatalságot a léhaságoktól, elfelejti a mindennapi élet gondjait, egy jobb jövő képével vigasztal meg a jelen sivárságában. Ma általános a panasz, hogy kevés a könyv a kulturpalotában s arra is soká kell várni. Itt egy megoldás van. Engem kell megválasztani igazgatórak. Akkor könyvüzletemet és sze-

a részvénytársaságot, hogy 1918. január—július felévre a 3 fillérnyi, július 1-től kezdődőleg pedig 4 fillérnyi árkülönbözetet a magánfogyasztóktól behajthassa.

c) ez a kaz egységárak mindaddig érvényben maradnak, amíg a lupényi kockaszén beszerzési önköltsége, helyt Arad villanytelep, métermázsanként kilenc koronát meg nem halad. A szénárak fokozatos emelkedésével a magánfogyasztók világítási egységára a következőképp változik: Ha a szén ára a 9 koronát meghaladja, minden ötven fillérnyi többletnél a hektowattóra ára kéttized fillérral drágul. Viszont ha a szén beszerzési költsége csökken és kilenc koronánál kevesebb, minden ötven fillér után egy hektowattóra ára kéttized fillérrel kevesbedik.

d) a szénárak alapján változó áramfogyasztási egységárak félevenként lépnek életbe.

e) a város által a fizetendő közvilágítási egységárat 1918. január hó 1-től június hó 30-ig terjedő időszakra a szerződésben megállapított 2.4 fillérről 3.43 fillérré, július 1-től kezdődőleg pedig 3.77 fillérré emelik.

f) a városi gépezetek által erőátviteli célokra igénybe vett áram után folyó évi január hó 1-től kezdődőleg kilowattóránként a következő egységárak számítatnak: 400.000 kilomattóra összefogyasztásig 35 fillér, 600.000-ig 32 fillér, azon felül 30 fillér.

g) a magánfelek által erőátviteli célokra igénybevett áramnak 6 filléres ára mindaddig változatlan marad, amíg a lupényi kockaszén beszerzési önköltsége a 9 koronát meg nem haladja.

h) a perköltségeket kölcsönösen megszüntetik.

Egy délelőtt a Turfszalomban.

(Négyszáz ezer korona fogadásokra.)

(Budapesti munkatársunktól.) A Nemzeti és az Országos Kaszinó között, ahol puhafaburkolatok járnak a villamosok, a Kossuth Lajos-utca 14. számú ház földszintjén van a bookmakerek központi irodája, vagy ahogy röviden nevezik: a Turfszalomban, melyet a fővárosi „könyvesek” együttösen tartanak fenn. Az utóbbi hetekben szenvedélyes viták tárgya volt ez a sikkasztókat nevelő és mielőbb kiirtandó intézmény, a hová a versenyegek alatt százazreket visznek be a megszedült fogadók.

Ellátogattunk a tegnapi délelőtti versenynapon a Turfszalomba. A több helyiségből álló „szalomban” a ház tágas udvarának földszintjén van. A fogadások fő részét egy tágas, tárcteremhez hasonló helyiségben bonyolítják le. A terem falán utasítások, az utolsó jegyzések a Szent István-

Erzsébet királyné- és a Császár-díjra, sportképek, köztük Janek lovaskarikaturái, amint a lovakat beveri a célba. Ahol ez sikerült, rajta áll: Éljen Janek, ahol azonban Janek lovasművésze sem használt és lova utolsóknak kullogott be a célon, a hálátlan tömeg abcug-kiáltása olvasható.

A teremben ember-ember hátán szorong, mindegyik kezében turf-újság, ceruza és nagyban folvik a tippelés.

— Vezért fogadd, azt a bitangot, — mondja mellettem egy kopott öreg ur, akinek láthatólag nem telik gróf Széchenyi nemes sportja üzésére, a szomszédban egy másik Lúgyad győzelmére esküszik és arra teszi minden pénzét. A fogadás a többi lovakra is nagyban folyik, százások, ezresek röpködnek a levegőben, de — csodálatos véletlen — mind a bukik pénzére felé...

Kétes existenciák, akik mellől a villamosban önkéntelenül elhúzódik az ember, százakat helyeznek megbízhatatlan lovakra. A pénz átvételével úz tisztviselő izzad reggeltől estig, a kifizetést viszont egy tisztviselő teljesíti, a kopasz Salgó, a pénztáros. Könyökükkel verik egymást az emberek, hogy a fogadások helyéhez juthassanak, a pénztáros viszont unatkozik.

Dzsentrak a Turfszalomban ma nem láthatók. Bécsben vannak és a helyszínen fogadnak. De ha itt lennének, számukra akkor is külön terem-vannak: öblös angol karosszékekkel. Csak egy kopott eleganciájú fiatalembert látok. Halmoz, 500 koronával fogad, ha a tipp bejön, ezreket nyer, ha nem jön be, ő jön be — esetleg a főkapitányságra.

Azután egy csinos asszonyka libben a szalomba. Ő is fogad, de kevés a pénze. Öngyűsége azonban nem jön zavarba. Lehajol és a harisnyájából húzza elő a hiányzó pénzösszeget. Nyilván az ura elől rejtette el oda. Odébb egy szerelmes pár álldogál, a szemükön látni, hogy azok: Ami pénzük van, összeteszik és úgy fogadják „Carolát”. Lehet, hogy a nőt Carolának hívják és ez jó omén és az is lehet, hogy a fogadás révén akarják a házassághoz szükséges szoba-konyha berendezést összenyerni.

A terem közepén egy hordár áll, sapkája kopott, gallérja piszkos, kezében azonban 500 korona lóbor. Szánom a sorsát és megszeretném kérdezni tőle, vajjon ki hordja az ő tiszta gallérját, de hallgatok. Programot keres, de nem talál, kiabál, végre akad egy és tippelni kezd. Rend szerint nagyobb urak kéri fel, hogy helyezzen el pénzt részükre a szalomban, ezáltal azonban saját részére fogad. Így legalább megvan neki az az előnye, hogy nem kell külön hordárt fogadnia.

Mellette egy postás és egy kofa. Összetesznek 25—25 koronát és „Oszepe”-re helyezik.

Egy néma hangtalanul gesztikulál: nyert.

Boldogságában szeretné ezt kiabálni, de nem tudja. A pénztárnál fizetik az összeget, de kevesli, Salgó pénztáros rászól:

— Mit teteti magát, mintha hülye volna...

Odalépek hozzá és megkérdem, mennyi a Turfszalomban napi bevétele? — Komoly számítások alapján 3—400.000 korona. (A pénztáros ezt nem tudja, azt sem, hogy mennyit fizet vissza — nyilván nem merete elárulni. Ő csak azt tudja, hogy reggeltől estig dolgozik.) Kérdem tőle, kéleképpen vannak-e ezért honorálva? — Nagyszerűen — mondja — itt senkinek sem lehet köztünk panasza...

Hát persze, igaz van, hat itt panasza lehet valakinek, az csak a lóverseny-örületbe csáblított közönség köréből való lehet.

Belakoltatás karhatalommal.

(Azonnal végrehajtandó Lakáshivatali végzés.)

Stefanov János tábori csendőr felesége a Forray-utca 2c. számú házban volt házmester. A múlt hó 15-én azonban felmondott és Bing Hugó háztulajdonos a lakást ki is adta, illetve másik házmestert fogadott fel abba. Stefanovné nem tudott lakást szerezni, a lakásból távoznia kellett, szorult helyzetében fement a Lakáshivatalhoz. Előadta, hogy ugyanabban a házban Szabolcsi Dezső zöldségkereskedő üzlethelyiségéhez tartozik egy szoba és konyhából álló lakás, melyet Szabolcsi raktárnak használ, kérte, hogy azt rekvirálják részére. A Lakáshivatal arra az álláspontra helyezkedett, hogy ya mostani lakásvizonyok mellett lakást nem lehet raktár helyiségnek használni. Elrendelte tehát az egy szoba és konyhából álló lakás rekquirálását.

A Lakáshivatal végzését Beregi Sándor dr. ügyveles rendőrfogalmazó Farkas detektívvél küldte ki, hogy a rekquirálást foganatosítsa. Szabolcsiné azonban nem akarta a raktárhelyiséget átadni, mivel az tele volt vesszőkosarakkal, melyektől hirtelen nem tudott elhelyezni. Farkas detektív jeentette az esetet Beregi dr.-nak, aki Balázs detektívet küldötte ki két rendőrrel. Felvitették a lakást, kiürítették és beköltöztették Stefanov Jánost. A Lakáshivatal végzése úgy szült, hogy az azonnal végrehajtandó és a rekquirálást azonnal végre is hajtották. A végzést három napon belül lehet megfeleltetni. Amióta a Lakáshivatal ftnáll, ez volt az első eset, hogy a karhatalommal való beköltöztetést elrendelték. Szabolcsi Dezsőné ellen pedig megindították az eljárást. Farkas detektív figyelmeztette arra, hogy a rendeletnek eleget kell tenni. Ennek dacára azonban Szabolcsiné nem volt hajlandó átadni a lakást, melyet raktárnak használt, csakis akkor, amikor a rendőri karhatalom megjelent.

mérvélemet átviszem magammal. Mindenki a nyári könyvet kap, amennyit akar és gyorsabban, mint bárhol. Mindennap a legelső aradi professzorok és szakemberek tartanak majd ismertető előadásokat az új s a régi könyvekről. Külön formákban lehet majd a térképeket, az illusztrált műveket stb. olvasni s a pikantériák kabmerjében külön zárt páholyok állanak majd rendelkezésre mérsékelt díjazásért a szegyenkezni nem akaró olvasóknak. A souterrainban lesz üzlettel kapcsolatos könyvnyomdám és könyvkötészetem, hol kiki mindjárt jutányos megrendeléseket tehet. Ez az igazi terjesztése a kulturának. Akkor egy helyben lesz Aradon centralizálva a szellemi kultúra minden eszköze. Ha hozzáteszem még, hogy az üres helyiségekben sőt papírkereskedésében a szorgalmas könyvbuvár-írószközt, jegyzetfüzeteket kaphat, azt hiszem, minden előnyt körvonaláztam, amit én nyújthatok.

Antiquár: Tévedés. Könyv van ott elég. De nagyon el van hanyagolva a régiségtári muzeum. Azt csak én tudnám pótolni, ami ott hiányzik. Dusan felszerelt raktáramban ott van a híres kard melyről Damjanich azt mondta, hogy ha rövidebb, toli meg egy lépéssel. Nálam van az ágy, melyben párnák közt meghalni Petőfit egy gondolat bántotta. Nos, mit részletezzem? Tegyenek meg engem direktornak, olyan régészei és néprajzi muzeumot rendezek, amilyen csak egy van Londonban, a híres Louvre-muzeum.

Keringő: Pardon, mesieurs! Ki törődik a régiségekkel. Az új, sőt legújabb kor szelleme a

Balkán tette az érdeklődés középpontjává. Nyugat kulturája a Balkán kaput döngeti. Tánce, illem- és nyelvakadémia legyen a kulturapalota. A Balkán mosdatlan és neveletlen ifjai itt tanulják meg a nyugati illemet és nyelveket, hogy tánclepedésben lejtve az európai civilizáció sima parkettjére, megtudjanak vinni a Knigge Umgang mit den Menschen szabályaival. Mondanom se kell hogy viszont a Balkánra készülő magyar ifjak itt tanulják meg a balkáni illemet és nyelveket. A tánc- és illemakadémia maga az igazgató tehát én vezetem. Mert ez a legfontosabb. Hogy mennyire hízával van még Arad társadalma a test harmonikus mozdulatainak, azt a strandfürdőben lehet tapasztalni. Ha az én akadémiam szerint jó lesz majd ott fel s alá s ugranak a vízbe, 1000 perccel grációzusabbak lesznek a hölgyek és urak mozdulatai. Vívás sincs Aradon az olasz háború kitörése óta. S ami a nyelveket és a helyes, szép kiejtést illeti, azt Hegedűs Lata könyve szerint Vixinházi alapon kell megreformálni. Így lesz Arad Magyarország Versailles-sze s benne a kulturapalota a Trianon.

Spriccer: An Smarzn! Ha mindig csak zenélünk, festünk, olvasunk, táncolunk, végre is megéhezünk és megszomjazunk s ott hagyjuk a kulturát és a palotát. Én nem bánom, csináljanak ott, amit akarnak. Azért a souterrainból mégis csak vendéglőt kell csinálni. Das ist was! Akkor kiki reggeltől estig csinálhatja ott a kulturát, nem kell hazamennie. Olcsó árak, friss csapolás a fő. A direktor persze csak a vendéglős lehet. Vagyis én! Csak nem mehetek máshova aludni? Tö-

lem megférhet ott zenész, festész, színész, régész, szobrász, vívász, tökkász és makkász, én mind ellátom étellel-itallal és zárórán tul is reggeliz, s aki ott akar aludni, külön szobát kap. Az ideális állapot, ha valaki éjjel-nappal a kulturának élhet. Én ezt fogom megvalósítani. Kellner. Zahlen!

Kukucska: Ezt meg lehetne csinálni. De ság lásán. Csolnoki professzorká montá Kölcsey-Egyetben: „Csillágvizsgáló kell, obszervatórium”. Kupola nincs van kiháználva. Válasszág meg engemet igazgatónag. Fogok csinálni belőle nagy megfigyelő állomás, csillágvizsgáló. A nélkül nincs van kulturá!

Ekkor rikkancs jó, lapot hoz s kiabálja: „Szenzációs döntés a kulturapalota ügyében”. Kiváncsian kapkodják el s olvassák: „A kulturapalota igazgatói állására, mint hivatalos helyről közlik, csak olyanok pályázhatnak, kiknek legalább érettségi bizonyítványuk van”.

— „Disznyság” kiáltja Kukucska Janó s elrohan. A többiek is izgatottan korekednek fel, fizetnek s távoznak. Csak Atlasz áll nyugodtan helyén s olvassa a hirdetések között: „6 hét alatt előkészít mindennemű összevont, különbözet, magán és érettségi vizsgálatra szaktanárok vezetése alatt álló Haladás-Seminárium. Számos referencia. Biztos siker”. Atlasz letéve az újságot, így morfondíroz: „6 hét. Hm. Rendben van. Pályázzom!”

Satirikus.

HIREK.

Lenin Bécsbe és Berlinbe utazik. *Köpenhágából* jelentik: Lenin inkognitóban *Berlinbe és Bécsbe* készül, hogy a központi hatalmak vezető államférfiaival tárgyaljon. A mari malisták táborában nagy jelentőséget tulajdonítanak Lenin utazásának, mert köztudomású, hogy Lenin céljával tüzte ki minden ellentétet kiküszöbölni. A központi hatalmaktól támogatást fog kérni az entente üzelméi ellen. Lenint több nevezetes bolsevik vezér is el fogja kísérni.

Ellenséges repülők Baden felett. *Berlinből* jelentik: Ideérkezett jelentések szerint tegnap ellenséges repülők jelentek meg Közép-Baden felett és bombákat dobtak egy fogolytáborra. Jelentékenyebb kárt nem okoztak. Ugyancsak repülőátadások érték ma dél előtt Lahr és Offenburg városokat, ahol több épület pusztult el. Lahrban két ember könnyen megsebesült. Egy repülőgépet lelőttek.

A választójogi javaslat szentesítése előtt. *Budapestről* telefonálta tudósítónk: A képviselőház és főrendiház egyeztető bizottsága a választójogi javaslat egyeztetése tárgyában ma délelőtt ülést tartott és megállapította a képviselőház és főrendiház határozatainak teljes egyértelműségét. A bizottság a javaslatot a kormány útján legelsőbb szentesítésre bocsátotta és elterjedt hírek szerint a javaslatból néhány napon belül már törvény is lesz. Értesülésünk szerint elkészült a választókerületek beosztásáról szóló törvényjavaslat is és azt a kormány az őszi ülészek elé fogja terjeszteni.

József főherceg szegedi keresztapasága. József főherceg, akinek a magyarság iránti szeretetéről legendák szólnak, ismét tanujelét adta annak, hogy nemcsak szavakkal, frázisokkal, hanem egész szívvel szereti katonáit, kőztük a 46-os szegedi bakákat. Egy szegedi katonája, Péter István felkérte a fenséges urat, vállalja el született fia keresztapaságát, mire a következő levél érkezett József főherceg szárnysegédjétől Szeged város polgármesteréhez:

Nagyságos Somogyi Szilveszter polgármester urnak, Szeged.

Tábori posta 623., 1918. júl. 25.

József főherceg vezérezredes ur ó cs. és kir. Fensége magas meghízásából van szerencsém Nagyságodat arra kérni, sziveskedjék a Nagyságod címére a Fenséges Ur nevében innen utalványon küldött 1000 szóval: Egyezer koronát takarékbetét könyvre szegedi pénzügyhatóságnál elhelyezni. A betéti könyv a jelenleg harcúterén levő 46-os Péter István szakaszvezetőnek, lakik: Szeged, Petres-utca 34. átadandó azzal, hogy a pénz Péter István újszülött fiának, akinek a Fenséges Ur keresztapja. A pénz a banknál úgy kötenőd le, hogy ahhoz 20 évig, tehát 1938-ig senki sem nyúlhat a kamataihoz sem, 20 év múlva a pénz kamatos kamatokkal együtt ifj. Péteré, ha e közben elhalálna, törvényes örököséé.

Kérem Nagyságodat, sziveskedjék az ügy elintézését velem közölni. Fensőbb-meghagyásból: Say, ezredes, szárnysegéd.

Dünkirchen bombázása. *Berlinből* jelentik: A Matin jelenti: Julius 26-ára virradó éjtel német repülők szálltak el Dünkirchen felett, amelyek a várost 50 legnagyobb kaliberű bombával támadták meg. A bombák jelentékeny károkat okoztak. Julius 26-án megkezdődött a tüzelés egy messzehordó ágyúból.

Karlsbad be akarja szüntetni a fürdőüzemet. *Bécsből* jelentik: A karlsbadi városi tanács legutóbbi ülésén, tekintettel a rendkívüli súlyos élelmiszeri viszonyokra, fontolóra vették azt a kérdést, vajon *ne szüntessék-e be a karlsbadi fürdőüzem működését?* Ennek elkerülhetése érdekében az összes számbajelölhető hatóságokhoz táviratot intéztek, melyben kijelentik, hogy elkerülhetetlennek látszik a közérdek szempontjából oly fontos Karlsbad működésének beszüntetése, ha idejekorán nem érkeznek megfelelő mennyiségben élelmiszerek. Mig megfelelő választ nem kapnak, a fürdővendégekkel szemben bizonyos megszorításokat léptetnek életbe, így egy család heten kint legfeljebb két élelmiszert fog kapni, tekintet nélkül arra, hogy hány személyből áll.

Halálozás. Szerdán este kilenc órakor elhalt Aradon százkabányai *Hoffmann Géza* nyugalmazott honvédeztredes. A 72 éves honvédeztredes, aki a háború oltymán újból bevomult és helyi szolgálatot teljesített, több szép kitüntetésnek, a Ferenc József rend lovagkeresztjének, a fialdiérem és a Vöröskereszt díszjelmének volt a tulajdonosa. Az Aradon közismert öreg katona temetése augusztus 2-án délután 6 órakor lesz a Csernovics Péter-utca 24. szám alatti házból. Az elhunytat kiterjedt rokonság gyászolja.

Szivenlőtte magát édesanyja szemelátára. Megrendítő esetet jelentenek *Gálszécsről*: Nemes Sándor gálszécsi fészolgabíró husz éves József fia, aki az ungvári ezred hadapródja, a szülei házában, *édesanyja szemelátára szivenlőtte magát és azonnal meghalt.* A fiatalember szombaton délután édesanyja gazdaságában foglalatoskodott s a cséplési munkákat ellenőrizte. Öt óra tájban jött haza, szobájába vonult és irni kezdett. Egy borítékot címzett meg Édesanyja épp akkor jött a szobába és a borítékon megpillantotta a felírást: *Szüleimnek.*

Mit jelent ez? — kérdezte az édesanyja.

— Semmit, csak firkaírók — válaszolt a fiú.

Nemesné rosszat sejtve, az ura dolgozószobájába rohant, aminek irásztaláról hiányzott férje revolvere. Visszaient a fiához, rászólt, hogy nyomban adja elő a revolvert. A fiú erre a szalon felé indult, édesanyja utána ment. Nemes József, ahogy a küszöbre ért, gyors mozdulattal a zsebébe nyúlt, előrántotta revolverét és *édesanyja szemelátára szivenlőtte magát.* Az öngyilkosság ugyanabban az órában történt, amikor Héderváron a nagynéjét, Gedeon Aladárnt, a miskolci főispán feleségét temették. A Nemes-család iránt, amelyben rövid idő alatt ez már a harmadik tragikus haláleset, az egész vármegyében osztatlan a részvét.

Ha vasárnap jó idő lesz... A Baross-park árnyasfái között már serényen, lázasan folyik a munka: előkészítése az aradi újságírók vasárnapi parkünnepélyének. Olyan nagyszabásúnak és szórakoztatónak ígérkezik ez az ünnepély, a kedves és mulatságos látványosságok olyan tömegét nyújtja a közönségnek, hogy teljesen érthető az a soha nem tapasztalt érdeklődés és izgalom, amelylyel a vasárnapi parkünnepélyt mindenki várja. A sárakban Arad legszebb asszonyai és leányai fogják kiszolgálni a közönséget, de nemcsak a szemnek lesz gyönyörűsége, hanem régóta nem élvezett örömeiben lesz része a gyomor-nak is. Rég elfelejtett, szép békeidők hangulatát varázsolja majd elő a vírtülsátor, ahol friss tormásvírtülsít, kitünő sósperecet és hideg sört kapni. Olyan jó kávét sem ittak még a háborúban az aradiak, amilyen nagyszerű, valódi kávéból készült kávét szolgálnak majd fel a kávéátorban. S a kávé mellé házilag készült, nemek kuglófi is kerül. A pezsgősátorban jéghűtve adják a legnemesebb italt, az újságíróbarban pedig egyéb hűsítő italok és gyümölcsök lesznek. Az újságíró-bar külön szenzációja lesz az ünnepélynek, többek között pompás pezsgőbélét is árulnak itt. A kitünő, ma ritkaságszámba menő angol italnak ára poharaként 5 korona lesz. A cukrászdában fagy-laltot és süteményeket árulnak majd Arad első-első urbólgyei. A rendezőség olyan olcsón szabta meg az ételek és italok árát, hogy bátran el lehet mondani, olyan olcsón nem érkezik manapság senki, mint amilyen, potom pénzért jóllakhatik majd az újságírók ünnepélyén. A kioszk tervszán szabad színpadot állítanak fel s kiváló művészgárda szórakoztatja majd innen a közönséget. Körmendy Viktor, a Király Színház baritonistája bakanótákat fog énekelni és fellépnek a Modern Színpad legkitünőbb tagjai, Rumny Lea táncosnő, Návay Ilonka és Major Ilonka énekesnők és Forray táncos komikus. Az Aradon idős Henry cirkusz legjobb arisztait bocsátotta a rendezőség rendelkezésére és az ő műsoraik és mutatványaikor is nagyszerűen fog szórakozni az ünnepély publikuma. Az aradiak most azért imádkoznak, hogy jó idő legyen vasárnapra és ha az időjárás szeszélye nem zavarja meg a mulatságot, olyan óriási sikere lesz az újságírók ünnepélyének, amilyen Aradon még nem volt.

Két német katonai kormányzósg keleten. *Berlinből* jelentik: A Lokalanzeiger értesülése szerint a keleten levő katonai igazgatásnak új beosztását tervezik. A hír szerint két egymástól elválasztott katonai kormányzósgot állítanak fel, az egyik magában foglalja Kurlandot, Esztlandot, Livlandot, a másik pedig Litvániát.

Német járásbírósg Trantenauban. *Bécsből* jelentik: Az osztrák hivatalos lap ma száma közli az osztrák igazságügyminiszternek a *trantenau járásbírósg* felállítására vonatkozó rendeletét. A trantenau járásbírósg felállítása egyike azon nemzeti engedményeknek, amelyeket Seidler annakidején a német pártoknak megígért. Valószínű, hogy a csehek ezt újabb kihívásnak fogják tekinteni.

Az üdvözlő- és részvét-táviratok vége. Megszüntetik tehát az üdvözlő- és részvét-táviratok felvételét. Epen most, amikor néhány esztendője arányi alaklom kínálkozik részvétünk nyilvánítására. Nem lehet, hogy ez a reform valamit is segítene a táviró-kérdés megoldásán. A forgalom zömét végre mégsem a részvét-táviratok teszik és ha tennék is, akkor sem kell amúgy is túlfutni nehéz életünket még avval is megnehezíteni, hogy a kényelmes drótrészvét és drótüdvözlés helyett leveleket írassanak velünk. A társadalmi rend már elfogadta azt a tételt, hogy amikor valamelyik felebarátom örömeim nem nagyon örülök, de az örömet mégis mutatom keil, akkor üdvözlő táviratot menesztek az örvendezőhöz, a táviró-banekettán való hazudozás mégsem bánja annyira az onérzetemet, mintha saját címeres vagy címertelen levelepapíromon keil füllenem. Részvét-nyilvánításnál is nagyon kényelmes és célszerű megoldás a távirat. Néhány — rendszerint konvencionális — szóval elküldöm a részvéteimet és nem kell a fejem törnöm azon, hogy ilyenkor mit írjak a levélben, mi fejezi ki legegyszerűbben a részvéteimet és mégsem kevés, se sok. Nagyon nehéz feladat részvét-levelet írni, a legnagyobb írónak is nehéz, a részvét-távirat pedig olyan könnyű, címmel és aláírással együtt legfeljebb tíz szó. Nem méltánvos, hogy az állam ezt az egyetlen még meglévő negatív javunkat is el akarja kobozni. Nem is szólván arról, hogy aligha segít ez az új rend a posta dolgán. A táviratfelvevő kisasszony eddig csak a távirat szavait számolta meg, most azonban el is keil majd olvasnia a táviratokat, hogy nem gratulál-e valaki. Ez természetesen megláttja majd a munkát és amennyi időt az üdvözlő táviratok feladásának eltiltásával meg takarítanak, ugyanannyit veszítenek majd a táviratok elolvasásával.

A Goldschmidt Miksa-alapítvány. A belügyminiszter ma érkezett leiratában jóváhagyta Goldschmidt Miksa Arad városánál tett 75.000 koronás alapítványát. Az alapítvány egyharmad részének kamataiból egyenlő részben zsidó és keresztény vallásu, szegény sorsu kereskedők kapnak 200—250 koronás segélyt, a másik kétharmad részéből pedig az alapító szegény sorsu rokonai nyernek támogatást, a mely minden esetben nem lehet kevesebb, mint 300 korona. Az alapítványt, amelynek kamatait pályázat útján osztják ki, az alapítvány gondnokság kezeli, amelynek tagjai: a polgármester, három törvényhatósági bizottsági tag, a zsidó hitközség elnöke, a főrabbi és az alapító Aradon lakó rokonainak egyike.

Nyáron vasárnap is szabad húst árusítani. Mint ismertes, a kereskedelmi miniszter márciusban kiadott rendeletével megtiltotta vasárnap délelőttre a hús és szárnyas félék árusítását. A kereskedelmi miniszter most arról értesítette az aradi kereskedelmi és iparkamarát, hogy a folyó évi nyári évadban felmerült rendkívüli jégghiányra való tekintettel szeptember 16-ig visszavonja a vasárnap délelőtti hús- és baromfiárusítási tilalmat, tehát szeptember 16-ig vasárnap délelőtt is szabad húst és baromfiákat árusítani.

Tizenbét halott egy vasuti katasztrófánál. *Inzonából* jelentik: A Civita Vecchia felől ékező személynvonat a római pályaudvaron összeütközött egy toltó mozdonyval. A katasztrófa alkalmával 17 ember veszett oda, igen sokan megsebesültek.

Adomány. Leichter Lipót 20 koronát küldött a piavei hősöknek.

— Népjelölti miniszteriumot követelnek a városok. Arad város törvényhatósági bizottságának legközelebbi közgyűlése elé kerül Budapest székesfővárosnak a kormányhoz intézett felirata, amelyben a népjelölti miniszterium újból felállítását sürgeti. Mivatkozik a felirat a háboru előtt egész Európában beállott tömeges kivándorlásra és nagy számu halálzásra, amelyen hivatalos lenne segíteni az erőteljes ember védelmi politikával foglalkozó külön miniszterium. Megállapítja, hogy a világháboru igazolta a szociálpolitika hasznát a nemzetek harcképességének emelése és a háboru kárának csökkentése szempontjából. A legtöbb európai állam külön népjelölti miniszteriumot szervezett a háboru folyamán, Ausztriában is nem régen állították fel a miniszteriumot „für soziale für Sorge“, Magyarországon ezzel szemben a már meglévő eltorlított és hivatalnokait más miniszteriumokba osztották be. A felirat az összes törvényhatóságokat hasonló állásfoglalásra hívja fel.

— A csendőrség a vonat alatt. Tegnap délután halálos kimenetelű szerencsétlenség történt Sofronyán. Dudás János 14 éves fiu a pályaudvar mellett sertéseket legeltetett. Ugy látszik, a fiu nem nagy gondot fordított az állatokra, mert egyszerre arra lett figyelmes, hogy azok a vágányok között vannak. Az állomáson egy tehervonat tolatott és a fiu megijedt, hogy valamelyik a mozdony kereké alá kerül. Utánna szaladt tehát a sertéseknek, hogy ki tereje a pályaudvarról. Amint hajszolta, nem vette észre a tolató mozdonyt, amelyik a háta megett közeledett. A mozdonyvezető, amikor észrevette a gép előtt ugráló fiut, már nem bírt fékezni és a mozdony Dudás Jánost elütötte. A kerekék a derekán mentek át. A fiu azonnal meghalt. Az állomás főnökség bejelentette az ügyészségnek. Az ügyészség utasítására a csendőrség megindította a vizsgálatot, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség. A vizsgálat folyamán bebizonyult, hogy Dudás önmaga volt oka a szerencsétlenségnek, mert nem ügyelt a tolató személyzet kiáltozására, sem pedig a mozdony fűtyjelzésére. A csendőrség jelentésére az ügyészség megadta a temetési engedélyt.

— Egy urifiu izgalmas kalandja. Budapestről telefonálja tudósítónk: Feszli József vendéglős tegnap este a Rákóczi-ut és a József-körut sarkán fel akart szállni egy 19-es jelzésű villamosra. Egyszerre csak érezte, hogy a zsebében kotorásznak. Megdöbbenve vette észre, hogy a pénztárcája, órája és a melltáje eltűnt. A vendéglős a mellette álló két fiatal emberre gyankodott, akiknek a kabátját megragadta és kiabálni kezdett, hogy fogják el a zsebtolvajokat. Noha az egyik uriasan öltözött fiatal ember nyomban igazolta magát a máikkal együtt akinél semmiféle igazoló irások nem voltak, feltuszkolták őket a villamosra s a Kossuth Lajos-utca sarkáig kísérték. Az órát és a láncot nyomban megtalálták a földön. A villamoson az uriasan öltözött fiatal ember újból igazolni akarta magát és e célból elővette katonai okmányait. Egy százados azonban, aki a villamoson utazott, egyszerűen kijelentette, hogy az iratok hamisak. Ezután a két fiatal embert a vendéglős állandóan fogva tartotta s már-már meg is akarták kötni őket. A nagyobb ruhájú fiatal embert a vendéglős meg is verte. A Kossuth Lajos-utca sarkán azután egy rendőrnek adták át a „zsebmetszőket“. Kiderült, hogy az uriasan öltözött fiu irásai rendben vannak és B. T. egy kir. ügyész 17 éves egyetem hallgató fia, akit azonnal elbocsátottak.

— A kocsi kereké alatt. Ma délelőtt 11 órakor a Tisza István- és Széll-utca sarkán egy bérkocsi, melyet eddig még ismeretlen kocsis hajtott, elütötte Román Imre négy éves gyereket. A kocsi egyik kereké a kis fiu bal karján ment át és azt eltörte. A rendőrség részéről Weber Árpád ügyeletes rendőrfogalmazó és Tisch Mór dr., városi főorvos szálltak ki. Román Imrét sérülésével beszállították a kórházba. Az ismeretlen kocsis személyének megállapítására a rendőrség megindította a nyomozást.

— Keresk. szakoktatás. Könyvelés, gépés és gyorsírás, számtan stb. Beiratkozás Gyors- és gépiróiskola Lázár Vilmos-u. 2.

— Szerényi József Karlsbadba utazott. Szerényi József kereskedelmi miniszter, a kabinet egyik legtöbbet dolgozó tagja, Karlsbadba utazott. Szerényi — így irták a lapok — magával vitt mindent, ami íróasztalán elintézetlen ügynek, messzeérő tervnek aktája volt. Még a friss menü-rendszer árdragított kétfajta ételapját is magával vitte. Azt, amelyikkel tudvalevően nagyon meg vannak elégedve a vendéglősök, csak a fogyasztók nem. Vitt magával sok mást is. Ezt hitelesen írom. A kereskedelemügyi miniszternek utavalóul bepakkoltak: 80 kiló nullás lisztet, 25 kiló cukrot, 100 doboz tejkonzervet, 50 doboz másfajta konzervet. Két kiló vajot. Négy láda tojást. Két doboz Gerbeaud-ot. Néhány láda szivart és cigarettát. Azt már nem írom meg, hogy mennyi ruhanemű, ásványviz szállt a vonatra podgyászunk, de azt még megírom, hogy az élelmiszerek kivételéről engedélyt a vasuton kézbesítették a miniszternek. Windischgrätz miniszter küldte. Meglepetésül a feledékeny miniszternek. Hogy utazása kényelmes volt-e? Nem tudom. De sejtem, hogy az volt. Sejttem néhai Vécsey Endrének, a gönci kerület volt érdemes képviselőjének a Házban, a kereskedelmi tárca tárgyalásakor tett következő nyilatkozatából:

Aki Magyarországon jól és kényelmesen akar utazni, az vigyen magával utitársnak egy kereskedelmi minisztert, vagy legalább egy államtitkárt.

— Egy orvostanár kiáltása. Kiáltás hangzott el a vérviharos éjszakában. Iszonyu szó, az embernek összefacsarodik tőle a szive. Müller Kálmán báró, az ősz orvosprofesszor kiáltotta a politika kérges fülébe, a közegészségügyi tanács félszázados jubileumán. „Vegye már észre a civakodó napi politika, hogy ebben az országban már nem egy helyen a temető nagyobb, mint a falu.“ Rettenetes kiáltás ez, csak egy nagy emberbarát szívéből fakadhat ilyen pöre erővel. A temető nagyobb, mint a falu! Pedig manapság nem is a falu szélén van a lötemető, hanem fenn a galiciái síkon, a lengyel mezőkön, a szerb hegyek alatt, a szentföld homokjában s az olasz hegyek kaver nái között. S mégis gyarapszik, terjed, nőttön az új falu, ami ott van a zsupfedeles házikók szélén, a föld alatt. Müller báró kiáltása a magyarság mai vezetőihez szól. Lássátok hogy pusztulunk-veszünk, tegyetek már valamit a nép jólétéért és egészségéért. Milyen véresen időszerű Müller báró kiáltása. Nemcsak azért, mert háboru van, de mert most kezdenek végre a „népjelölttel“ is foglalkozni. Igaz, csak a politika. S a politikának ez nem arra jó, hogy millió és millió ember jól érezze magát, hanem hogy érezze jól magát, aki megél belőle.

— Razzia. Tegnap este a polgári és katonai rendőrség együttesen razziait tartott Petkovics Béla, Vida Vilmos és Nyári László rendőrfelügyelők vezetésével. Főként az éjjeli nők ellen tartották a razziait, kik igazolvány nélkül csavarognak éjjel. A razzia folyamán körülbelül husz kisebb lögost és tizenkét női fogtak össze. A legtöbbie cselédleány volt, kik gazdájuk engedélye nélkül töltötték az estét házon kívül. Mindegyiket orvosi vizsgálatnak vetettek alá, azonban egy volt csak beteg közülük. Rendőri felügyelet alá helyezték őket. Reggel Szilágyi László dr. rendőri büntető bíró hallgatta ki őket. Szilágyi dr. nagyon liberálisan és humánusan járt el velük szemben. Mivel nem látta bebizonyítottának a tiltott kijelzést, engedély nélküli kimaradásért büntette meg őket csekély pénzbüntetéssel.

— Meghívás. Az Aradvidéki Mészegyesület folyó évi augusztus hó 4-én, vasárnap délután 3 órakor az Ujtelepi közs. el. fiúiskolában méhetető cukor - tárgyában értekezletet tart, amelyre az összes egyesületi tagokat meghívja az einökség.

Eljárás indul a rossz cipők miatt.

(Feljelentés az aradi rendőrségén.)

Az Aradi Közlöny megemlékezett arról a felháborító és egy város közönségét teljesen fanigáló eljárásról, amelyet a Népruházati Bizottság tanusított Arad város közönségével szemben. Kutányi J. aradi cipőkereskedőnek kiutalt és leküldött cipők oly silány és rossz minőségűek, hogy azokat egy kereskedőnek, ki üzleti hírnevére ad valamit, forgalomba hozni nem szabad. A cipőbőrök a legsilányabbak, a melyek már kézben is szétmennek. A talp pedig rétegekből van összeragasztva és részben vas, részben pedig faszeggel van felszegezve. A cipőket Cziment Henrik cipőnagykereskedő küldötte Aradra és azok Sugár Zsigmond József-köruti és Rózsa Gyula Dohány-utcai cipészek készítményei. Budapesten a cipőket eladni semmi körülmények között nem lehetett volna, Cziment Henrik tehát megpróbálta a vidéken elhelyezni azokat. Kutányi J. azonnal a Népruházati bizottsághoz fordult és jegyzőkönyv felvételét kérte.

Az aradi Cipőhivatal Balázs Ferenc, Berzsenyi Béla, Münz Márton, Vidor Sándor, Löwinger Miksa bizottsági tagokat küldötte ki, akik jegyzőkönyvet vettek fel Kutányi panaszáról. A panaszban felhossa Kutányi, hogy a bemutatott cipőkért összesen 2716 korona és 96 fillért kellett előzetesen beküldenie. Ennek ellenében oly silány cipőt kapott, hogy ha mind a 30 pár cipőt eladná, 30 feljelentést adnának be ellene. Sürgős orvoslást kér tehát, mert az meg nem engedhető eljárás, hogy egy bizottság nevében ilyen árut hozzanak forgalomba.

A Népruházati bizottság ma azután a jegyzőkönyvben felvett panasz alapján feljelentést tett a rendőri büntető bírónál a Népruházati Bizottság ellen. A jegyzőkönyvhöz, mely Szilágyi László dr. rendőri büntetőbíróval van, csatolta Cziment Henrik és a Moskovits fatalpu cipőgyár levelét is. A rendőrbíró 5-én délután három órára tüzte ki az ügynek a tárgyalását, amelyen tisztázódn fog a könnyelmű kezelés, amely különösen az utóbbi időben a különböző központoknál szokásba jött.

MŰVÉSZET.

• Uj műsor a Modern Kabaréban. Zajos sikere volt a Modern Kabaré ma bemutatott minden tekintetben nívós műsorának. Nagyon tetszettek a kis mókák, amelyekben Návay Ilonka, Vágó és Forray ügyeskedtek. Ismét derült estét szerzett a közönségnek Gergely Emmi, a vérbeli komikáné egy sikerült ének-számával. Vágó új szóló szárait és Forray—Rumi tánc duettjét ezuttal is megismételték, ugyszintén Major Ilonka dalait. Mint új tag előnyösen mutatkozott be Halász Ilonka. Az új műsor kiemelkedő száma a Repülő c. bohózat volt, amelyen nagyon jól mulatott a közönség. Külön szenzációja volt az estnek Dornelly kis-asszony táncoló kutyájával, produkciójukért sok tapsot kaptak. Holnap pénteken másodszor kerül színre az új műsor.

• A legnagyobb érdeklődés vária Pintér és Parlagi holnap és holnaputáni vendég szereplését úgy a délutáni, mint az esti előadásokra. Rendkívül kacagató az Aradi piac, drágasági szomorujáték, melyhez Barna Izsó irt parodisztikus zenét és a Két könyvecsepp, dramolett a fronton.

Három rablógyilkos orosz akasztása.

(Kivégezték a berekböszörményi büntény tetteit Nagyváradon.)

(Az Aradi Közlöny telefonújságja.)
Óriási közönség jelent meg ma a nagyváradi tüzerlaktanya nagytermében, ahol a rögtönítelő bíróság tárgyalta, hogy meghallgassa a berekböszörményi rablógyilkos orosz foglyokra ki-mondott haldlos ítélet kihirdetését. Kurganov Vaszil, Balachin Mihály és Cserkaszin Mihály a vádlottak, akik rémes kegyetlenséggel megölték és kirabolták az Eber-házaspárt s a kiknek színművész fia Eröss Sándor épp abban a pillanatban érkezett haza, amikor a gyilkosságot felfedezték. A büntény értelmi szerzői Szokolov Pável és Iván kozákok még nem kerültek kézre.

A hallgatóság soraiban ott volt Malatinszky Lajos főispán, kormánybiztos is. Két napig tartó tárgyalás után hozta meg a rögtönítelő bíróság a beismerésben levő tettek felett az ítéletet, amelyet elküldöttek Temesvárra jóváhagyás céljából.

Tizenegy órakor, a katonai futár Uhlarik Réia tüzerhadnagy pontosan megérkezett Temesvárról, ahol Hess Rudolf tábornok katonai parancsnok aláírta a haldlos ítéletet, az egész rögtönítelő bíróság megjelent abban a teremben, ahol a tárgyalás lefolyt. Cserey Vilmos huszárezredes megnyitja az ítélethirdető fő-tárgyalást s felkérte a tárgyalási vezető Czuczor Vilmos hadbíró, hogy az ítéletet olvassa fel. Ekkor Mogán István dr. hadsereg-ügyész, a temesvári katonai parancsnok igazságügyi előadója átadta a hozzá kézbesített ítélet szövegét. Amikor a hadbíró öfelsége nevében a Nagyváradon összeült rögtönítelő bíróság ítéletét s kegyelmi tanácsának határozatát a katonai parancsnok végső döntésével felolvasta, az ítéletet közölték a vádlottakkal. Tudomásukra hozták, hogy

kötél általi halálra ítélték s az ítéletet két órán belül rajtuk végrehajlják.

Az ítéletet magyarul olvasta fel Czuczor hadbíró százados, majd orosz nyelvre fordította egy tolmács által.

— Megértették az ítéletet — kérdezte a százados.

— Megértettük és kegyelmet kérünk — váiaszolták.

— Mi az utolsó kívánságuk?

— Az, hogy változtassák át börtönre a haldlos ítéletet.

Jelinek dr. huszárfőhadnagy védő arra kérte a bíróságot, hogy forduljon kegyelemért a legfelsőbb helyre. A bíróság ezt a kérést nem teljesítette.

A hadsereg-ügyész egy óra 45 percre tüzte ki az ítélet végrehajtását.

Jelinek dr. főhadnagy védő ekkor telefonon védőtársai nevében is újra kegyelemért fordult Hess tábornok katonai parancsnokhoz és azt kérte, hogy legalább Balachinnak és Cserkaszinnek kegyelmezzen meg, mert a rablógyilkosság értelmi szerzői, a két kozák még nem kerültek kézre s ezeket szembesíteni kell a tettekkel.

A tábornok a telefonhoz kérte Mogán dr. százados hadsereg-ügyészt és miután rövid ideig tanácskozott vele, a védők kérelmét elutasította.

A siralomházban levő vádlottak jó ebédet s cigarettát kaptak. Fél egykor megjelent mind

egyiknél egy görög keleti lelkész, hogy előkészítse őket a kivégzésre.

Bali Mihály állami hóhér segédeivel már tegnap este megérkezett Nagyváradra és ma reggel nyolc órakor felállították a három bitófát a tüzerkaszárnya hátsó kisebb udvarában

Fél kettőkor jelent meg a tüzerkaszárnya udvarán a kivégzési négyszög megalakítása végett kivézényelt gyalogsági osztag.

A bitófáktól nyolc-nyolc lépésnyi távolban állottak fel négyszögben a katonák s azok mögött helyezkedett el a közönség.

Néhány perc múlva megjelentek a katonai parancsnokság igazságügyi funkcionáriusai: Czuczor Vilmos dr. hadbíró, Mogán István dr. hadsereg-ügyész, Abonyi Oszkár dr. helyettes-ügyész és Bartha Gyula dr. igazságügyi zászlós. Elővezették az elítélteket, a hadbíró még egyszer felolvasta az ítéletet, majd a hadsereg-ügyész az elítélteket átadta az állami ítélet végrehajtónak.

A hadsereg-ügyész emberséges intézkedésére az elítéltek nem nézték végig egymás kivégzését. Elsőnek Kurganov Vaszilj akasztották fel s a másik kettőt addigra visszavezették a siralomházba.

Amikor az első orósszal végeztek, Bali Mihály leterítette egy fehér lepelel s rákerült a sor Balachin Mihályra, akit másodiknak végeztek ki. A harmadik Cserkaszin Iván volt, a kinek nyakára akkor került a kötél, amikor két társa már a másvilágon volt. Mind a három elítélteket a vesztőhelyig kísérte a pap.

Cserkaszin tört meg leginkább, de ő is, mint két cinkosa, teljesen nyugodt volt.

— Isten áldja meg mindnyájukat — szolt a halál küszöbéről a közönséghez.

Az aktus befejezése után Bali Mihály oda lépett az ügyészhez:

— Teljesíttem kötelességemet.

A kivégzés után, mint az előrelátható volt, a közönség igyekezett Bali Mihálytól a régi babonás idők bántó szokása nyomán egy-egy darab kötelet szerezni. A hadsereg-ügyész parancsa azonban Bali Mihályt szigorúan eltűntette a köteleket árubabocsájtani. Bali Mihály különben nagyváradi szerepléséért 1500 koronát kapott a kincstártól.

A közönség már tegnap délután törte magát a jegyekért, amelyeket Mogán dr. ügyész és helyettese Abonyi Oszkár dr. hadnagy névre szóló igazolványok alakjában adtak ki. Civilek számára a legmérsékeltebb számban adtak ki csak jegyeket s elsősorban a sajtónak és a rendőrségnek, továbbá bírónak, ügyvédeknek és orvosoknak ilyen irányu kérelmét teljesítették. Nőket egyáltalán nem bocsájtottak be a kivégzéshez. Nem kevésbé volt érdekes, de egyben kedélyes is két nagyváradi főtisztviselőnek a pár sora, amelyet ez ügyben a hadsereg-ügyészhez intéztek s amely így szolt:

„Tekintettel arra, hogy nevünk élénk vonatkozásba hozható a kivégzési aktsussal, tisztelettel kérjük hadsereg-ügyész urat, méltózfassék számunkra belépési igazolványt kiadni. Tisztelettel Bally István és Pribék Imre postás és távirda főtisztek.“

Sokan kértek még mások is jegyeket s ezek sorában nem érdektelen néző volt Eröss Sándor színész, akinek az édesanyjár gyilkolták meg az oroszok.

Üldözzük Albániában a hátráló ellenséget.

Budapest, augusztus 1. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Olasz harctér: A tüzerégi harc és a fel-derítő tevékenység tegnap az egész délnyugati fronton nagyon élénk volt. Tegnapelőtt erős olasz bombavető repülőraj támadta meg Vence tartománybeli repülőtereinket. Repülőink szembeszálltak az ellenséggel és megakadályozták abban, hogy kárt okozhasson.

Albániában levő haderőinknek egy hét előtt megkezdett támadásai arra kényszerítették az olaszokat, hogy hiábavaló ellentámadások után Uberattól északnyugatra és északkeletre levő első vonalaikat és azok mögött, tekintélyes 30 kilométer frontszélességben feladja. Derék csapataink, amelveknek harci teljesítményeit növeli az a körülmény is, hogy a hőség és az időjárás viszonyok miatt nagy fáradalmakkal kellett megküzdeniök. Ildözik a hátráló ellenséget. A vezérkar főnöke.

Ocska gép miatt zuhant le Vargha pilóta.

(A család vádjai.)

(Budapesti munkatársunktól.) A repülő-posta alig két hétig volt üzemben és ez alatt a rövid idő alatt négyáldozatot követelt. Leginkább megrendítette az embereket Vargha Emil pilóta-főhadnagy halála, mert a fiatalember jó ismerőse volt a pesti publikumnak. Az első repülőpostával Vargha indult és valamenyi képes lap népszerűsítette szimpatikus arc-képét. A főhadnagy-pilótát nagy részvétellel eltemették és azóta hallgat róla a krónika.

A rákosszentmihályi villamossal utaztunk a város felé. Elöttünk két fiatal gyerek szorongott. Egy kis bádóg dobozban nagy kincset őriztek: tizenöt rákot, amelyet ők fogdostak össze. A nagyobbik dédelgette a kisebbet és annyira kedvesek voltak, hogy beszélgetni kezdtünk velük. Az első közeledő szavak után a nagyobbik büszkén megszólal.

— Vargha Gábor vagyok, az öcsém Vargha Bálint, a lezuhant Vargha főhadnagy testvérünk volt.

És büszkeség csillogott a szemében. Hamarosan megoldódott a nyelve. Az újságokra haragudott.

— Több újság azt írta, hogy a bátyám nem volt képzett pilóta és agybántalmna volt. Hát ez egyszerűen nem igaz.

Most már suttogva beszél:

— Rosszak voltak, kérem, a postagépek. Azon a szerencsétlen napon a légsavár kiugrott a csapágyból és egy őrmesternek lemetszette a két ujját. A légsavart visszatették a helyére és úgy indultak. Nem szabadna olyan ócska gépekre emberéletet bízni. De mindentől eltekintve, a bátyám mégis szerencsésen megérkezett volna, ha a gép irányítása az ő kezében van. Lejött ő már félszárnyu géppel a levegőből. Hazahozott gépeket, amelveket az ellenség összelőtt. Most is így lett volna, de ő csak megfigyelő volt. Ezért történt a baj.

Megkérdeztük, hogy a posta nyugtolt-e valami kárpótlást nekik?

— Semmit, — mondta mosolyogva — csak részvétiratot kaptunk. Különbben nyomorban nem vagyunk. Az apám államvasuti ellenőr volt és édesanyám a viszonyokhoz képest elég jól tart bennünket.

Elmondotta ezután az élénk fia, hogy éppen a szerencsétlenséget követő napra ígerte nek a bátyja, hogy magával viszi.

— Én is katonapilóta leszek! — jelentette ki büszkén. — Ez a kis fíu melletttem az édes öcsém, szintén katonának készül.

Magyarországból nem lesz kivándorlás.

Megszüntetik a kivándorlási irodák koncesszióját. — A „Norddeutscher Lloyd“ vezérigazgatójának nyilatkozata.)

Az Aradi Közlöny eredeti tudósítása.

B. K. Berlin, augusztus 31.

Az ötödik háborús év elején, bár a békekilátások még mindig nem a legjobbak, már is méltán okoz nagy gondot a háborús államoknak, hogy miként pótolják az a nagy embervesztésüket, amely az utolsó négy év számlájára irandó. Különösen fontos gondja lehet ez Magyarországnak, amelynek a népe jóval arányszámán felül vette ki részét a véres áldozatból, s amelynek sorait már a világháború előtt is ritkította egy másik, mindenesetre kisebb veszedelem, a kivándorlás. Mint ismeretes, Amerika, amely most százszázalékosan küldi át katonáit szövetségesünk, s így közvetve miellenünk is, nagyon rá volt utalva iparban is, mezőgazdaságában is a középeurópai munkásfölszólásra. Föllendülését, aránytalan gazdagságát is jórészen a bevándorlók munkájának köszöni. Ezeket a kivándorlókat Európában főként Magyarországból, Ausztriából és Lengyelországból angol hajóstársaságok szállították Amerikába s a kormányok, hogy legalább valami módon határozott mederbe tereljék a kivándorlást, koncessziókkal kizárólagossági jogot is adtak egyes hajós társaságoknak.

A háború, mint annyi más szerződést, természetesen ezeket a koncessziókat is megsemmisítette, a blokád és a saját kormányok rendeletei különben is lehetetlenné teszik a kivándorlást mégis épen a háború súlyos következményei miatt már most számolni kell azzal, hova fejlődik ez a kérdés közvetlenül a békekötéssel. Általában azt hiszik, és ezt a fölfogást valószínűleg a magyar kormány is támogatja, hogy a háború után inkább visszavándorlásról lesz szó, mert a munkaalkalom Európa borzalmasan nagy temetői miatt sokkal nagyobb lesz itt, mint Amerikában. Az ententénál már erre is gondoltak, az idén alakult meg nagyobbbrészt angol főkével az Északatlanti Hajózási Társaság, amely a holland és skandináv tengerentúli vonalakat is érdekkörébe vonta, hogy a háború után az egész tengerentúli hajózást kézben tartsa a személyszállítás terén is.

Nagy kérdés természetesen, vajjon sikerül-e ezzel a mi és a német hajózási érdekeket erősen veszélyeztetni és a ki- és a visszavándorlást is egészen angol kézbe venni. Erre vonatkozólag alkalmunk van különben Heineken Fülöpnek, a „Norddeutscher Lloyd“ vezérigazgatójának a nyilatkozatát közölni, aki többek között a következőket mondotta:

— Ami különösen a ki- és visszavándorló forgalmat illeti, figyelembe kell vennünk, hogy a kontinentális vonalak már a háború előtt is különböző szerződésekkel majdnem egészen az angol és skandináv vonalaknak engedték át ezt az üzletet. Kár tehát, t. i. üzleti kár nem érne bennünket, ha továbbra is kizárólag az angoloké maradna. Amerika, eltekintve a déleurópai és ázsiai bevándorlóktól, akiket nem szívesen látott, még mindig azokra a munkásokra volt, van és marad utalva, akik Magyarországból, Ausztria nemzetiségi vidékeiről, valamint az orosz birodalomnak arról a területéről valók, amely vidék, a jövőben az orosz politikai és gazdasági szövetségbe akar lépni épen a központi hatalmakkal.

— Ezeknek az országoknak a gazdasági fellendülés és főként a háborús károk restaurálása érdekében azonban olyan nagy mértékben szükségük lesz maguknak is munkáskézre, hogy a jövőben kénytelenek lesznek megnehezíteni a kivándorlást és nagyon elővigyázatosan eljárni a hajózási koncesszió megadásánál. Különösen vigyázni kell arra, hogy ne kezdődhessék új konkurrens háborús két vagy több hajózási társaság között, amelyek azután egyenként elárasztják az egész országot.

— Nagyon valószínűtlennek kell tartanom, hogy Magyarországon az angol Cunard Linie és Ausztriában a Canadian Pacific R. C. továbbra is kiváltságos helyzetben legyenek a nemzeti hajózási társaságokkal szemben is. Nemcsak a háború de evvel e két társasággal nyert tapasztalatok is ellentmondanak ennek a főtévesnek.

(6).

ziva egyetlen esztendő óta milyen óriási veszteségeket okozott az ellenségnek mindenféle beépített anyag elpusztításával, vasbeton, drót, barakkok, tábori raktárak, kórházi-, utász-fel szerelés és kocsi, ruházat és felszerelési raktárak, tábori vasutfelszerelések és fűtőanyagok zsákmányolásával, azt számszerűen meg sem lehet állapítani. Mindez elég világosan mutatja, hogy milyen sokat tett a német hadvezetőség az ellenség harcképességének gyöngítésére. Ezáltal sok milliárddal csökkentette az entente vagyonyát.

Berlinből jelentik: Maxim Gorkij állapota reménytelenné vált.

Esti Wolff jelentés Berlinből: Fere en Tardenoisból északnyugatra heves küzdelmek, a front többi részén nincs jelentősebb esemény.

Reuter-iroda jelent Londonból: A Times jelenti, hogy Lloyd George fogadta a városok több tagból álló küldöttségét, amelynek többek közt kijelentette, hogy minél tovább tart a háború, annál kedvezőtlenebbé válnak a gazdasági feltételek, amelyeket Németország Angliától és szövetségeseitől nyerhet.

A Wolff-ügynökség jelenti Berlinből: A császár tegnap fogadta a főhadiszálláson Abbas Hilmi egyiptomi khedivét.

Rómából jelenti a Stefani-ügynökség: Diaz tábornok néhány napot töltött Rómában, ahol hosszasan tanácskozott a miniszterelnökkel és több miniszterrel. Tegnap este visszautazott a frontra. Orlando miniszterelnök és Suppani miniszter szintén a frontra utaztak.

MODERN KABARÉ.

Központi Szálloda Salacz-utca.

Aradon, 1918. évi augusztus hó 2-án, pénteken

A repülő. Bohózat, Vágó Gézával a főszerepben.

Furray—Rumy tánc mókái.

Dornelly a táncoló kutyával.

Major, Návay, Lévy, Vágó Géza, Gergely Emmi új szóloval.

Két kis móka.

Radnay és a többi ének- és tánc attrakció.

Hétfőn és pénteken pikáns est.

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget. Limbecz János és fia „Kisó m. k. szab. érekeporosó-gyára és temetőre rendező-vállalata“ Arad.

Alulírottak mélyszégyen fájdalemmal tudatjuk, hogy szeretett jó édes anyánk, apósunk, nagypapánk

szászabányai

Hoffmann Géza,

ny. m. kir. honvédezerede, a Ferenccs József-rend lovagja, a Hadiérem és a Vöröskereszt díszérmeinek tulajdonosa stb. stb.

f. évi július hó 31-én, életének 72-ik évében, este fél 9 órakor csendesen elhunyt.

Hült tetemét augusztus hó 2-án d. u. 6 órakor, a Csernovics Péter-utca 24. sz. alatti gyászházból a felsőtemetőben levő családi sírhelyben adjuk át az anyaföldnek.

Az engesztelő gyászmisét augusztus hó 3-án d. e. 9 órakor szolgáltatjuk a vártemplomban.

Drága emléke szívünkben örökké él!

Arad, 1918. évi augusztus hó 1-én.

szászabányai Hoffmann Géza honvéd őrnagy, neje topuszkói Pozojevich Matild és gyermekeik, szászabányai Hoffmann Aladár honvéd főhadnagy özvegye szül. Dobl Irma és gyermekei, szászabányai Hoffmann Eugenia, özv. merzenoi és worinói Wiszkidenszky Géza és gyermekei, szászabányai Hoffmann Lajos, Frigyes és neje Déniflé Vidorka, szászabányai Hoffmann Blanka, férje Fónagy Sándor és gyermekeik, szászabányai Hoffmann Erna, férje Diessi Károly szászabányai Hoffmann Erna, özvegye Károly szászabányai Hoffmann Irma, otrókocsi Adorján Gézáné és férje otrókocsi Adorján Géza tüzér főhadnagy.

25

Két heti nyomozás a megölt csendőr gyilkosai után.

(Nincsenek meg a tettesek.)

Holnap reggel lesz két hete annak, hogy Szalai László ujaradi népfelkelő csendőrt meggyilkolták. Ezen idő óta mondhatni az ország minden csendőrsége és rendőrsége keresi a gyilkosokat, de munkájukat nem kíséri siker. Elhalt kartársuk megbosszulására, akit szolgálta közben ért a szomorú sors, mindent elkövetnek csendőrtársai, de a gyilkost nem találják, sőt még az áldozat hulláját sem sikerült előkeríteni, úgyhogy még ma is teljes homály fedti az egész büntényt.

A nyomozás lefolyt két hete alatt, mint azt az Aradi Közlöny megírta, több olyan cigányt fogtak el, akikre a gyilkosról adott személyleírás többé-kevésbé ráillett, azonban mint hamarosan kiderült, egyik sem volt az igazi tettes. A gyanúsított cigányokat ugyanis megmutatták azoknak a szemtanúknak, akik a gyilkosság napján az országúton találkoztak a Szalai csendőr által feltartóztatott lótolvaj cigányokkal, de egyikre sem ismertek rá ezek közül. A nyomozás szálai a kutatás folyamán átnyultak az alföldre is, amennyiben Kiskunfélegyháza is nyomozt a csendőrség és rendőrség, de ott el is veszték a szálak, anélkül, hogy eredményre vezettek volna.

Már legenda is keletkezett a bűnügyvel kapcsolatban. Azt beszélik, hogy nem is őték meg Szalai csendőrt, hiszen nem látta senki a cigányok kocsiján a holttestet, hanem a csendőr eldobva fegyverét megszökött és még ma is él.

Ennek a főtévesnek ellentmond a józan ész. Szalai László tisztességes temesvári iparos volt, aki igen boldog családi életet élt s ha lett is volna valami oka a titokzatos eltűnésre, akkor sem szökött volna meg csendőr-egyen-

rhában, derékszíjjal, tölténytáskával, csupán szuronyos fegyverét dobva el, de ezt is olyan helyen, hogy rövid idő alatt rátaláltak, ami semmiesetre sem egyezhetett volna az ő terveivel.

Szalai László nem szökött el, hanem meggyilkolták. Eltették láb alól azok, akiknek érdekükben állott, hogy a csendőr ne szolgáltatassa ki őket az igazságszolgáltatás sujtó kezének. Bármennyire kedvezett is a véletlen szerencse eddig a büntény elkövetőinek, vagy elkövetőjének, a szüntelen nyomozás végre eredményhez fog vezetni s a leleplezett gyilkos vallomása alapján meg fogják találni az eddig ismeretlen helyen elrejtett hullát is.

LEGUJABB.

Négy év zsákmánya.

A Wolff-ügynökség jelenti Berlinből: A központi hatalmak táborában levő hadifoglyok száma, amelyeket a háború négy éve alatt ejtettek, 3,800.000 ember. A háború utolsó évében a foglyok száma 840.000-rel emelkedett. A zsákmányolt hadianyag az elmúlt évben roppant mennyiséggel gyarapodott. Tavaly augusztus 2-án 12.156 volt a zsákmányolt ágyuk száma, most pedig 23.000; géppuska tavaly 8.352, most pedig csaknem 38.000. A járóművek száma 10.640-ről meghétszereződött 65.000 darabra. Páncélos auto az elpusztítottakon kívül 365 van a kezünkön. Ebből a legutóbbi év folyamán 300-at zsákmányoltunk. Tavaly augusztus elején kerek egy millió puska, hatszázmilliónál több tüzérségi és kétszázmillió gyalogsági munició, háromezer lokomotív, nyolcvanezer vasuti kocsi volt a zsákmány. A nyugati és keleti offen-

Holnap, szombaton
Szenzációs skeccs a Kultur palotában.
 Ha jól akarja tölteni estjét, váltsa meg jegyét!

Parlagi Kornélia, Pintér Imre
 és társainak vendégfelléptével színrekerül a budapesti Appollóban óriási **Népfelkelő** énekes háborus sikert aratott: **Népfelkelő** mozisköcs 3 film s 3 színpadi részben. Ezenkívül **elsőrendű fehér kabaré!** 5454

Villany-vasaló

elsőrendű minőség, kapható amíg a készlet tart 5138
Pálinkás L. és Társa
 villanyműszerész-női
 Arad, Deák Ferenc-utca 7. sz.

Tégla gyár és Villamossági R.-T.

Gyertyános, (Zombolya mellett)
 ajánl elsőrangú **hornyolt és kis cserepet**, ugyszintén **fall téglát** legolcsóbb napi áron. 5231

Hirdetés.

2 MOZDONYVEZETŐT, 1 FÜRESZ-
 GYARI GÉPESZT ES 2 ERDEI MUN-
 KAVEZETŐT

keresünk azonnali belépésre, azon mozdonyvezetők előnyben részesülnek, kik erdei iparvasutnál már működtek, erdei munkavezetők pedig akik a tüzfatermelés és gördítéséhez értenek. Bizonyítvány és fizetési igényekkel ellátott ajánlatot kérünk. 5235

ACSEV. ERDŐÜZLET, ALVACZA.

Aradi és csanádi egyesült vasutak

menetrendje.

Ervényes 1918. évi jun. 1-től.

Aradról Szegedre indul:
 Személyvonat reggel ... 6.40
 Személyvonat délután ... 4.18
 Aradról Szegedre érkezik:
 Személyvonat délben ... 12.00
 Személyvonat este ... 9.31
 Szegedről Aradra indul:
 Személyvonat éjjel ... 8.06
 Személyvonat délután ... 8.17
 Szegedről Aradra érkezik:
 Személyvonat reggel ... 7.33
 Személyvonat este ... 7.51
 Aradról Brádra indul:
 Személyvonat reggel ... 5.30
 Személyvonat délután ... 12.48
 Aradról Brádra érkezik:
 Személyvonat délelőtt ... 11.53
 Személyvonat este ... 7.46
 Brádról Aradra indul:
 Személyvonat éjjel ... 8.00
 Személyvonat délután ... 1.13

Brádról Aradra érkezik:
 Személyvonat délelőtt ... 10.00
 Személyvonat este ... 7.38
 Aradról Ujszentannára indul:
 Délelőtt ... 8.26
 Délután ... 5.30
 Aradról Ujszentannára érkezik:
 Délelőtt ... 9.10
 Este ... 6.10
 Ujszentannáról Aradra indul:
 D. e. ... 8.15
 Este ... 6.22
 Ujszentannáról Aradra érkezik:
 D. e. ... 9.03
 Este ... 6.53
 Borosjenőről Csermőre indul:
 Vegyes vonat délelőtt ... 9.32
 Vegyes vonat délután ... 5.32
 Csermőről Borosjenőre indul:
 Vegyes vonat reggel ... 6.82
 Vegyes vonat délután ... 4.29
 Mezőhegyesről Kétegyházára indul:
 Reggel ... 8.37
 Este ... 6.20
 Kétegyházáról Mezőhegyesre indul:
 Reggel ... 6.10
 Délután ... 4.10
 Ujszentannáról Kétegyházára ind.:
 Délelőtt ... 9.25
 Este ... 7.00
 Kétegyházáról Ujszentannára ind.:
 Reggel ... 6.00
 Délután ... 4.00
 Borossebesről Menyházára indul:
 Vegyesvonat délelőtt ... 9.00
 Menyházáról Borossebesre indul:
 Vegyesvonat délután ... 2.39

Könyvelőkerestetik

azonnali belépésre.

—: Ajánlatok: —:

Marosborsai Szeszfőző Szövetkezetnek

Marosborsa küldendők. 5455

HARISNYA KLINIKA Arad, Ferdinánd-u. 8. sz.

A harisnyák helyben 4 nap alatt készülnék. Rossz és levágatlan férfi másfél pár női harisnyából készítünk egy pár kifosztalan, jó harisnyát. Két pár rossz férfi harisnyából egy pár jó harisnyát. Ara páronként K 150., Vidéki megrendelések posta útján legpontosabban esz-
 zültek. 4971

Keresünk megvételre

100—150 darab

jókabban levő transport hordót.

Kisebb tételt is veszünk. 5456

Marosborsai Szeszfőző Szövetkezet, Marosborsa.

ROSE YORK

Nélkülözhetetlen és kiváló szer **sápadt hölgyeknek** hogy arczuk és ajkuk áde, **piros színét** visszavarázsolják. — Senki által fel nem ismerhető, teljesen ártalmatlan, színezése állandó. Egy üvegnék ára 3.— korona.

Poloskák irtására

egyedül biztos szer a

„Phenolsav”

1 üveg ára 3 korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem káros! A szájüreget deszinficiálja, utóízük igen kellemes. Ara 1 korona.

Legjobb tápszer

gyermeknek és felnőtteknek egyaránt a

Makk-kávé

darálva, pörköltve 1/4 kgros esemag 6 korona.

Hajós Árpád gyógyszerertárában

Arad, Andrássy-ut 22. szám.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

páratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikört.

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános gyengeség eseteiben. Ara 1/2 literes üvegnék utasítással 3 kor.

Láb- és kézizzadás

hirtelen és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit!! Szagtalanit!!

Peppo folyadék ára használati utasítással ... 1.50 korona.
 Peppo hintőpor ... 1.50 korona.

Hajós Árpád gyógyszerertárában

Arad, Andrássy-tár 22. szám.

**Aranynak beváltom grammját 19.— K-ig
14 karátos arany grammját 11.— K-ig**

Ezüst evőeszközöket és ezüst tárgyakat a legmagasabb árakon vesz

**Központi arany beváltó
ékszerész**

(törvényileg bejegyzett cég) 1731

Arad, József főherceg-ut 12. sz.
(Lutheránus templom mellett.) — Telefon 1153.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 30 fillér. Vastagabb betűkkel 60 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután fél 6 óráig veszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szóig 3 korona.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva erélytelik alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

„BOLDOGSÁGNAK” levele van G.-től. 5461

„GRANATMENTES” levél a kiadóban. Vegye át. 5471

Alkalmazást keres.

IRODAI ALKALMAZÁST keres hat hónapra szabadságot érettségizett fiatalember. Cím a kiadóban. 5480

MOSNI, VASALNI és nagytakarításra ajánlkozom uriházakhoz. Kajtárné, Kossuth Lajos-utca 18. 2599

PERFEKT NŐIRUHA varrónő, házakhoz ajánlkozok. Cím Weitzer János-utca 15., fehérvarroda. 5468

HOSSZABB irodai gyakorlattal bíró hivatalnoknő augusztus 15-re állást keres. Cím a kiadóban. 5442

VIDÉKI urileány üzletbe elárúsióndóknak ajánlkozok. Cím K. Lány, Varjassy Lajos-utca 204. 5458

Alkalmazást nyer.

MINDENKÉP FÖZÖNŐ, 60 korna fizetéssel azonnal felvétetik. Gróf Apponyi-ut 8., földszint 2. 5466

HÁZVEZETŐNŐ keresetlik gyermekek mellé, aki a háztartás minden ágában jártas ur családdal. Cím a kiadóban. 5405

MOLNÁRT KERESSEK háromjártu malomba, havifizetés vagy részesedés mellett. Személyes jelentkezés. Albecker Nándor, Főnlak. 5446

FIATAL, SZOLID, szorgalmas rom. áll. leány mint elárúsió leány, azonnal felvétetik magyar-német nyelvtanúval. Fritz Gyula, Gyulafehérvár. 5427

KIFUTÓ FIÚ, jó fizetés mellett, nyomonkövetésben alkalmazást nyer.

Kiadó lakás.

ELEGANS különbejárta butorozott szoba zongora, fürdő használattal kiadó. Cím a kiadóban. 5469

Vétel és eladás.

EGY SZIVATTYUS KUT ELADÓ. Csiky György-utca 8. 5416

4 DRB. keveset használt bordó eladó. Cím Szabadhely 345. 5493

ELADÓ gyapjú posztóhulladék. Magyar, Zalatna. 5467

ZSOMBOLYAI 253. sz. kátrányzatlan hornyolt cserepet nagyban és waggontételeben is ajánlunk. Pankotai cementárnyár, Pankota. Telefon szám: Pankota 9. és Arad 10-84. 4000

KBKÖVET Ausgitt ajánl Farber Lajos, Arad. 4089

YOROSHAGYMAT, foghagymát, sárgarépát, petrezselymet, főzőtököt, zöldbabot, sb. maximális árakon szállítunk. Aruforgalmi Részvénytársaság, Makó. 351

MUSTRALT SERTÉSEKET 20-30 drb öreg kant és kocát keres megvételre. Ajánlatokat ár megjelölésével monyori uradalom u. p. Bokszeg, Aradm. kér. 5428

HASZNALT ÓLOM megvételre kerestetik Bővebbet a kiadóban. 2190

Ingatlan.

MAGÁNHAZ üzlethelyiséggel, jogokkal eladó. Cím Szabadhely 345. 5482

ILONA-UTCA 20. számú magánház, nagy kerttel, október 1-re elfoglalható, előnyös áron eladó. Bővebbet Merklel lómészárszék, Forray-utca. 5459

KNEZICH KÁROLY-utca 9. számú bérház eladó. Bővebbet Bonyhádi József, Kapa-c. 47. 4793

4 HOLD hegyi szőlő, 2 hold gyümölcsös, termés és lakházzal vagy anélkül, Soborsinban eladó. Ertekezhetni Bárdy Kálmán tulajdonossal. 5400

2 ÉS EGYNEGYED HOLD termő szőlő kolnával, 60 hektó hordóval és teljes felszereléssel, elutazás miatt eladó. Bővebbet a kiadóban. 5404

BÉRHÁZ a belváros szívében, azonnal elfoglalható öt szobás lakással, eladó. Cím a kiadóban. 5409

A BELVÁROSBAN SZÉP FÖLDSZINTES SAROKHÁZ, széles kapubejárattal, két modern, uri lakással, nagy kerttel és udvarral, eladó. Bővebbet a kiadóban. 5416

300 600 HOLDIG Arad, Csanád, Békés-megyékben bérletet keres tőkeerős földbirtokos. Ugyonkók díjaztatnak. Cím a kiadóban. 5441

Ellátás.

3 ÉVES kis leányomat jobb családhoz kiadnám. Leveleket „Arva” jellegre a kiadóba kérek. 5458

ISKOLÁBA JÁRÓ intelligens urileányokat teljes ellátásba fogadok. Cím a kiadóban. 5457

CSAKIS uriházból, középiskolai tanulókat ellátásba veszek. Cím a kiadóban. 5470

KÉT URIHÁZBÓL való tanulót teljes ellátásra elfogadok. Cím a kiadóban. 5406

Üzletek.

ELADÓ egy forgalmas vendéglő, kiadó üzlethelyiségekkel, vendégszobákkal, két állomás között, piactéren. Cím a kiadóhivatalban. 5333

Különféle.

100 KORONA jutalmat annak, aki két szobás lakást keres. Cím a kiadóban. 510

4518-1918. bjh. szám.

HIRDETMÉNY.

Az aratási idő beálltával közbiztonsági és közrendi tekintetből közhírré teszem, hogy szénát vagy gabonaműveket éjjel a földkről csupán a közeli tanyákra szabad hordani.

Dinnye vagy kukorica földek őrzése céljából készült kunyhók közelében lábas jószágot vagy majorságot tartani nem szabad.

Érő vagy learatott gabona közelében tüzet rakni tilos.

A szérős helyeken összehordott gabonaművek akként helyezendők el, hogy az osztog végük között legalább 3 méter üres hely legyen.

A cséplőgép tulajdonosa a gép működése szinkelvén felelősség okáért egy fecskendőt készletében tartani köteles.

Gőzről által (lokomobill) vagy annak megfelelő villamos erő által hajtott cséplőgépek üzeménél egy kifogástalanul záruló horgonyvázodógéppel vagy keményfából készült szekrényben a szükséges gőrvázati anyagok tartásának készletében.

Más mozzgat (motorikus) erővel vagy járgánnyal hajtott cséplőgépeknél hasonlóan jól zárandó hódog, vagy fatartályban az előírt anyagok tartandók készletében.

Amennyiben az I II pont alatt említett cséplőgépeknél kifogástalan állapotban levő mentőszekrény vagy kötőszekrény már volna készletében, a géptulajdonos új készlet beszerzésére nem köteles.

Szükség, hogy a cséplőgép-nél alkalmazottak közül legalább is 2 illetőleg egy egyén, még pedig elősorban a gépész az első segély nyújtásában kellő jártassággal bírjon (1876. évi XIV tc. 49. és 42 §-a.)

A cséplésnél valamint az osztogok között dohányozni tilos.

A géptulajdonos a cséplőgép-nél alkalmazott etetőket, fűtőt a gépen álló kévevágókat, ugyancsak szecskavágó géppel alkalmazott etetőt köteles az országos gazdasági munkás eszelősegélyező pénztárnál baleset esetére biztosítani, kivéve, ha meggyőződött arról, hogy az illető pénztárnál baleset esetére külön is biztosítva van már.

Ha a géptulajdonos ezen kötelezettségének nem tesz eleget, a mulasztásból eredő teljes kárért az etetőnek, fűtőnek, kévevágóknak, illetőleg foglalkozóknak, akkor is felelős, ha a munkaközben bekövetkezett baleset köré különben semmiféle gondatlanság nem tartozik.

A cséplőgépeket csak képzett géplészek fűtők kezelhetik, kiknek tiltva van szolgálatuk közben szeszhasználat és ivás. Továbbá a gépfelügyelő személyes felelősséggel tartozik, hogy a gép körül ittas emberek alkalmazását ne engedje.

Pahidon 4000 kg. elegysúlyt meghaladó mozdonyok csak akkor szállíthatók, ha arról 48 órával előbb a városi mérnöki hivatalnak jelentés tette.

Erzsébet, Ségfa és Gáj külvárosokban vagy Póltura városrészében a takarmány boglyakban, vagy kazalban csak akkor tartható, ha a boglya, vagy kazal és az ezt környező épületek közt legkevesebb husz méter üres tér marad, több helyre vagy kazal pedig csak akkor helyezhető el, ha azok között 20 méter üres tér marad.

Arad, 1918 június hó 17-én.

Grein, főkapitány.

Tégla

I. rendű, géppel sajtolt waggontételekben, azonnali szállításra, előnyös áron kapható.

Virág Kálmán, 5491

Arad, Erzsébet-körút 59. Telefonszám 65.

Haszonbérbeadás

Közvetlen a nagylaki vasuti állomás mellett fekvő 110 hold

szántóföldemet

megfelelő legelővel, tanya és gazdasági épületekkel 1918. évi október 1-től, haszonbérbe adom

özv. Serbán Mihályné
Arad, Szent László-u. 8. sz.

KAFFER SZALAY KAVEHÁZ

Szabadság-tér és Hunyadi-a. sarok

újjonnan átalakítva megnyit, Hődrangú vezetés. Hideg és meleg itatok, valamint kitchő italokról gondoskodik.

Legszolidabb árak. Esténként női cigányzenekar. Szives pártfogást kér

SZALAY IMRE,

kávé, 5358

Aradtól kocsin legfeljebb

2 óra járásra egy körül-

belül

300 holdas

birtok

megfelelő épületekkel

bürgösen

megvételre kerestetik.

Közvetítők díjaztatnak.

Cím a kiadóban. 5389

Fa és szén üzlet

hadba vonulás miatt

átadó.

Cím a kiadóhivatalban. 5301

Ujságmaculatura

ismét kapható kis és nagy mennyiségben.

Bővebbet a kiadóhivatalban.